

Иса арвах-жынлары ковяр, хассалары сагалдыр

²¹ Олар Капернаума гелдилер. Сабат гүни Иса синагога⁶ барып, өвретмөгө башлады. ²² Онуң таглыматына хайран галдылар, себэби Иса адамлара диндарлар ялы дэл-де, эрк-ыгтыярлы бири ялы өвредйәрди. ²³ Шол вагт оларың синагогасында арвах-жын эелән бир адам барды. Ол: ²⁴ «Эй, насыралы Иса! Бизиң билен нәме ишиң бар? Бизи ёк этмөгө гелдиңми? Мен Сениң кимдигиңи билйәрин, Сен Худайың Мукаддесисың» дийип гыгырды. ²⁵ Иса арвах-жына кәйәп: «Сем бол! Бу адамдан чык!» дийип буйрук берди. ²⁶ Арвах-жын хем ол адамы сандыратды-да, багырып ондан чыкды. ²⁷ Хеммелер хайран галып, бири-бирлерине: «Бу нәме болдугы? Бу бир тәзе таглымат! Ол арвах-жынлара эрк-ыгтыяр билен буйрук берйәр, олар-да Оңа табын болярлар!» дийишдилер. ²⁸ Шейлеликде, Иса хакындакы хабар шобада Желиләнең эхли этрабына яйрады.

Иса көп адамлара шыпа берйәр

²⁹ Синагогадан чыкан батларына, олар Симун ве Андреясың өйүне гитдилер, Якуп билен Ёханна хем олар биленди. ³⁰ Симуның гайыненесини гыззырма тутуп ятандыгыны Иса хабар бердилер. ³¹ Шонда Иса хассаның янына барды-да, оны элинден тутуп галдырды. Шобада аялың гыззырмасы айрылды ве ол мыхманлара хызмат этмөгө башлады. ³² Гүн батып, агшам дүшенде, эхли хассалары, арвах-жын

эелән адамлары Онуң янына гетирдилер. ³³ Шәхериң эхли халкы гапының агзына йыгнанышыпды. ³⁴ Иса дүрли кеселе учран энчеме хассаны сагалтды, энчеме арвах-жыны ковуп чыкарды. Ол арвах-жынлара геплемәгә ыгтыяр бермедди, себэби олар Онуң кимдигини билйәрдилер. ³⁵ Ир сәхер билен хениз даң атманка, Иса туруп, дашары чыкды. Бир чола ере барып, Худая дога этди. ³⁶ Симун билен янындакылар Оны гөзлемәгә гитдилер. ³⁷ Оны тапанларында: «Хеммелер Сени гөзләп йөр» дийдилер. ³⁸ Иса олар: «Йөрүң, башга ере, голайдакы обалара гиделиң, Мен ол ерлерде-де вагыз этжөк, хут шонуң үчин хем гелдим» дийди.

³⁹ Шейлеликде, Иса оларың синагогаларында вагыз эдип, арвах-жынлары ковуп чыкарып, тутуш Желиләнең ичине айланды.

Иса дери кеселлини сагалдыр

⁴⁰ Исаның янына дери кеселине ёлуган бир адам гелди. Ол дызына чөкүп, Оңа: «Эгер ислесең, мени бу кеселден тәмизләп билерсиң» дийип ялбарды. ⁴¹ Исаның ол адама йүреги авады. Ол элини узатды-да, оңа дегрип: «Боляр, тәмиз бол!» дийди. ⁴² Бу адам шобада дери кеселинден сапланып, долы сагалды. ⁴³⁻⁴⁴ Иса оны уграданда, оңа: «Эгә бол, муны хич киме айтмагын. Йөне гит-де, рухана гөрүн ве дери кеселинден сапланандыгыңи хеммелере субут эдер ялы, Мусаның буйран садакасыны бер» дийип, берк табшырык берди. ⁴⁵ Эмма ол адам гидип, болан затлары етишибилдигине гүррүң бермәгә ве

⁶1:21 *Синагога* — бу яхудыларың Көне Эхт язгыларыны окамага йыгнанышян еридр. Сөзлүгө серет.

яйратмага башлады. Шонуң үчин Иса инди хич бир шәхере аркайын гирип билмән, олардан дашда, чола ерлерде болярды. Эмма хемме ерден Онуң янына адамлар гелйәрдилер.

2-нжи бап

Иса ысмазы сагалдыр

¹Иса бирнәче гүнден соң Капернаума гайдып геленде, Онуң өйдедиги барадакы хабар яйрады. ²Шонда ол ере шейле бир көп адам үйшди велин, хатда гапының агзында дурмага-да ер ёкды. Иса олара Худайың Хош Хабарыны вагыз эдйәрди. ³Шол вагт дөрт адам болуп Онуң янына бир ысмазы гөтерип гетирдилер. ⁴Адамлардан яңа хырын-дыкын долудыгы үчин, олар Исаның янына якынлашып билмедилер. Шонуң үчин олар Исаның болян жайының үчегини сөкүп, ысмазы дүшеги билен дешикден ашак салладылар. ⁵Иса оларың иманыны гөрүп, ысмаза: «Оглум, сениң гүнәлерің өтүлди» дийди. ⁶⁻⁷Ол ерде отуран диндарларың кәбири ичинден: «Бу адам нәме үчин бейле геплейәр? Ол Худая дил етирйәр! Гүнәлери еке-тәк Худайдан башга ким өтүп билер?» дийип ойланды. ⁸Иса дессине оларың нәме пикир эдйәндигини рухунда сызып: «Нәме үчин гөвнүңизе бейле пикирлер гетирйәрсиниз? ⁹Ысмаза хайсыны айтмак аңсат: „Гүнәлерің өтүлди“ диймекми я-да: „Тур, дүшегиңи ал-да, йөре“ диймек? ¹⁰Эмма сиз Ынсан Оглуның ер йүзүнде гүнәлери өтмәге-де ыгтыярының бардыгыны билип гоюң» дийди. Онсоң Ол ысмаза: ¹¹«Саңа диййәрин, тур,

дүшегиңи ал-да, өйүңе гайт» дийди. ¹²Ол хем еринден турды-да, дессине дүшегини алып, хеммелериң гөзүниң алнында чыкып гитди. Хеммелер хайран галды. Олар: «Биз бейле зады асла гөрмәндик» дийшип, Худайы шөхратландырдылар.

Иса Левини чагыряр

¹³Иса ене көлүң якасына гитди. Тутуш халайык Онуң янына гелди, Ол хем олара өвретмәге башлады. ¹⁴Иса шол ерден гечип барярка, салгыт йыгнап отуран Алфы оглы Левини гөрүп, оңа: «Мениң ызыма дүш!» дийди. Ол хем туруп, Онуң ызына дүшди.

¹⁵Энчеме салгытчылардыр гүнәкәрлер-де Исаның ызына эерйәрдилер. Бир гүн Иса Левиниң өйүнде сачак башында отырка, олар хем гелип, Иса ве Онуң шәгиртлери билен биле ийип-ичдилер. ¹⁶Фарисейлер^а ве диндарлар Исаның гүнәкәрлер хем салгытчылар билен нахар ийип отураныны гөрөнлеринде, Онуң шәгиртлеринден: «Нәме үчин Ол салгытчылар хем гүнәкәрлер билен ийип-ичйәр?» дийип сорадылар. ¹⁷Иса муны эшиденде, олара: «Лукман саглара дәл-де, хассалара герекдир. Мен догрулары дәл-де, гүнәкәрлери чагырмага гелдим» дийди.

Агыз беклемек барада сораг

¹⁸Яхяның шәгиртлери ве фарисейлер агыз беклейәрдилер. Кәбир адамлар гелип, Исадан: «Нәме үчин Яхяның ве фарисейлериң шәгиртлери агыз бекелйәрлер-де, сениң шәгиртлериң болса агыз бекләнок?» дийип сорады. ¹⁹Иса олара: «Гиев янларындака, хей-де,

^а2.16 *Фарисейлер*: — булар айратын бир диндарлар топары. Сөзлүге серет.

тоюң мыхманлары агыз бекләрми?! Ёк, гиев араларындака, олар агыз бекләп билмезлер ахырын. ²⁰Эмма гиевиң олардан алынжак гүнлери гелер, ине, шонда олар агыз бекләрлер. ²¹Хич ким көне эшиге тэзе матадан яма салмаз, ёгсам салнан яма көне эшикден гопуп, йыртык ери хас бетер болар. ²²Хич ким тэзе шерабы көне мешиклере гуймаз. Ёгса шерап мешиклери бөвсүп, дөкүлөр, мешиклер-де заяланар. Тэзе шерап тэзе мешиклере гуоляндыр» дийип жогап берди.

Сабат гүни барада сораг

²³Бир Сабат гүни Иса бугдайлыгың арасындан гечип барялды. Онуң шәгиртлери ёлда баряркалар, бугдай башларыны ёлмага башладылар. ²⁴Фарисейлер Иса: «Серет, нәме үчин олар Сабат гүни гадаган иши эдйәрлер?» дийдилер. ²⁵Иса олар: «Давут билен янындакылар ач хем мэтәч галанларында, сиз Давудың нәме эдендигини асла окамадыңызмы? ²⁶Ол баш руханы Абиятарың дөврүнде Худайың өйүне гирип, Хөдүр чөрөклерини ийди, янындакылар хем берди. Бу олар үчин гадаганды, диңе руханылара ругсат берленди» дийип жогап берди. ²⁷Соңра Иса олар: «Адам Сабат гүни үчин дәл-де, Сабат гүни адам үчин ярадылды. ²⁸Шонуң үчин Ынсан Оглы хатда Сабат гүнүниң-де хөкүмдарыдыр» дийди.

3-нжи бап

Эли шел ачан адам

¹Башга бир гүн Иса ене синагога гитди. Ол ерде эли шел ачан бир адам барды. ²Кәбир адамлар Исаны айыплажак болуп, Сабат гүни бу адама шыпа берермикә дийип,

Оны аңтаярдылар. ³Иса эли шел ачан адама: «Ериңден тур-да, орта чык!» дийди. ⁴Онсоң олардан: «Канун боюнча Сабат гүни ягшылык этмек догрумы я-да яманлык? Бириниң жаныны халас этмек догрумы я-да өлдүрмек?» дийип сорады. Олардан сес чыкмады. ⁵Иса төверегиндәкилере даңыр билин бакып, оларың доңйүрөкдигине гынанды. Яңкы адама: «Элиңи узат!» дийди. Ол хем элини узатды велин, эли долы сагалды. ⁶Фарисейлер дашары чыкып, Исаны нәдип ёк этмелидиги барада Хиродесиң тарапдарлары билен маслахат гечирдилер.

Улы мәхелле Исаның ызына дүшйәр

⁷Иса шәгиртлери билен көлүң якасына гитди. Желиледен бир улы мәхелле хем Онуң ызына дүшүп гитди. ⁸Онуң битирен ишлерини эшидип, Яхудыядан, Иерусалимден, Идумеядан, Иордан дерясының аңырсындан, Сур ве Сидон төвереклеринден улы мәхелле янына гелди. ⁹Иса мәхелләниң ичинде гысылмазлык үчин, Өз шәгиртлерине бир гайыгы тайярлап гоймагы буюрды. ¹⁰Иса энчеме адама шыпа берди, шонуң үчин хемме хассалар Оңа эллерини дегиржек болуп, янына итеклешип гелйәрдилер. ¹¹Арвах-жын зеләнлер Исаны гөрөнлеринде, Онуң аягына йыкылып: «Сен Худайың Оглусың!» дийип гыгырардылар. ¹²Эмма Ол Өзүниң кимдигини хич киме айтмазлыгы табшырды.

Иса он ики шәгирдини сайлаяр

¹³Онсоң Иса дага чыкып, Өз сайлан адамларыны янына чагырды, олар Онуң янына бардылар. ¹⁴⁻¹⁶Иса

он ики адамы сайлап алып, олара ресулар дийип ат берди. Онуң вагыз этмәге иберен, хассалары сагалдып, арвах-жынлары ковмага ыгтыяр берен бу он ики адамы шулардыр: Симун — Иса оңа Петрус дийип ат берди, ¹⁷Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханна — Иса олара Бованергес диен лакамы берди, (бу «Гөк гүрүлдисиниң огуллары» диймеги аңладяр), ¹⁸онсоң Андреяс, Филипус, Бартоломеюс, Матта, Томас, Алфы оглы Якуп, Таддеус, ватанчы Симун ¹⁹ве Иса хайынлык эден Юдас Искариёт.

Иса ве Беелзебул

²⁰Соңра Иса бир өе барды. Ол ерде хем хемишекилер ялы, ене-де улы мэхелле йыгнанансоң, Исаның шәгиртлери билен нахар иймәге-де вагтлары болмады. ²¹Исаның хоссарлары бу барада эшиденде: «Иса акылындан азашыпдыр» дийип, Оны әкитмәге гелдилер. ²²Иерусалимден гелен диндарлар болса: «Оны Беелзебул эләпдир, Ол арвах-жынлары жынларың хөкүмдары аркалы ковуп чыкаряр» дийишйәрдилер. ²³Шонуң үчин Иса халкы янына чагырып, тымсаллар аркалы сөзе башлады: «Шейтан өз-өзүни нәдип ковуп чыкарсын?» ²⁴Бир патышалыгың ичинде бөлүнишик болса, ол патышалык берк дуруп билмез. ²⁵Бир хожалыгың ичинде бөлүнишик болса, ол машгала берк дуруп билмез. ²⁶Шейтан өз-өзүне гаршы чыкып бөлүнесе, берк дуруп билмез, онуң соңуның гелдигидир. ²⁷Хич ким бир гүйчли адамың өйүне гирип, малыны талап билмез; өңүрти оны тутуп даңмалы болар, онсоң өйүни талар. ²⁸Сизе догрусны айдырын: ынсанларың хемме гүнәлери, хер бир зада дил

етирмелери багышланар. ²⁹Эмма Мукаддес Руха дил етирене асла багышланма ёкдур. Бу эбедилик гүнә болуп, онуң бойнундан асылар». ³⁰Иса муны: «Ол — арвах-жынлы» диенлери үчин айтды.

Исаның әжеси ве доганлары

³¹Онсоң Онуң әжеси билен доганлары гелди. Олар дашарда дуруп, Исаны чагырмак үчин, Онуң янына адам ибердилер. ³²Мэхелле Исаның дашыны алып отырды. Оңа: «Әжең, доганларың ве уяларың дашарда Сени сораярлар» дийдилер. ³³Иса олара жогап берип: «Мениң әжем, доганларым ким?» дийди. ³⁴Онсоң дашыны алып отуранлара середип: «Ине, Мениң әжем, доганларым шулардыр! ³⁵Худайың ислегини ким бержай этсе, шол Мениң доганым, уям хем әжемдир» дийди.

4-нжи бап

Экин тымсалы

¹Иса көлүң якасында халка ене өвретмәге башлады. Дашына шейле улы мэхелләниң үйшендиги зерарлы көлдәки бир гайыга мүнүп отурды. Тутуш мэхелле болса көлүң якасында, гуры ерде дурды. ²Иса олара тымсаллар аркалы көп затлар өвретди. Олара шу тымсалы гүррүң берди: ³«Гулак асың! Бир дайхан экин экмәге чыкяр. ⁴Экип йөркә, тохумларың бирнәчеси ёлуң үстүне дүшйәр ве гушлар гелип, оны чокярлар. ⁵Бирнәчеси топрагы аз, дашлы ере дүшйәр. Топрагы чуң болмансоң, олар тиз гөгөрийәр. ⁶Йөне гүн гызанда, көклериниң ёкдугы зерарлы, олар янып гурап гидйәрлер. ⁷Бирнәче тохум тикенлериң арасына дүшйәр. Тикенлер өсүп, олары

басяр. Шейлеликте, олар хасыл бермейэрлер. ⁸Бирнэчеси болса говы ере дүшйэр. Олар өсүп, көпелип, кэбири отуз, кэбири алтмыш, кэбири хем йүз эссе хасыл берйэр». ⁹Иса онсоң олара: «Эшитмэге гулагы бар адам эшитсин!» дийди.

¹⁰Иса он ики шэгирди ве башга кэбир адамлар билен еке галанда, олар ондан бу тымсалың манысыны сорадылар. ¹¹Иса олара шейле дүшүндирди: «Худайың Шалыгының сыры сизе берилди. Дашардакылар болса хемме зат тымсаллар аркалы айдылар. ¹²Чүнки

олар гөрсө-де, аңмаярлар,
эшитсе-де, дүшүнмейэрлер;
эгсам Маңа тарап өврүлип
багышланардылар».

Экин тымсалы дүшүндирилийэр

¹³Иса олара шейле дийди: «Сиз бу тымсала дүшүнмейэрсинизми? Онда башга тымсаллара нэхили дүшүнжөксиниз? ¹⁴Дайханың экйэни Худайың сөзүдир. ¹⁵Кэбир адамлар ёлуң үстүне дүшен тохумлара меңзейэрлер. Олар сөзи эшидйэрлер, эмма йүреклерине экилен бу сөзи шобада шейтан алып гидйэр. ¹⁶Шонуң ялы-да, дашлы ере дүшенлер сөзи эшидип, оны дессине шатлык билен кабул эдйэн адамлардыр. ¹⁷Эмма бейле адамларда көк ёкдур, чыдамсыздырлар. Бу сөз үчин мушакгат я-да ызарлама боланда, олар деррев имандан йүз дөндөрерлер. ¹⁸Башга бирлери тикенлериң арасына дүшен тохумлара меңзейэрлер: олар сөзи эшидйэрлер, ¹⁹эмма дүнийэниң гайгылары, баямак хөвеси ве башга меийллер ара гирип, сөзи богыр,

шонуң үчин сөз хасыл бермейэр. ²⁰Говы топрага дүшенлер болса, сөзи эшидип, оны кабул эдйэрлер ве кэбири отуз, кэбири алтмыш, кэбири хем йүз эссе хасыл берйэндир».

Чыра хакындакы тымсал

²¹Иса олара: «Чыраны хайсыдыр бир габың я-да чарпаяның ашагында гизлемек үчин гетирйэрлерми? Эйсем, чыраданың үстүнде гоймак үчин дэлми? ²²Япык болуп, үсти ачылмажак, гизлин болуп, билинмежөк зат ёкдур. ²³Эшитмэге гулагы бар адам эшитсин!» дийди. ²⁴Иса ене-де олара: «Эшидйэнлериңизе үнс бериң. Хайсы өлчөг билен өлчөсөңиз, сизе-де шол өлчөг билен өлчелер. Хатда сизе хас-да көп берлер. ²⁵Чүнки кимде бар болса, оңа берлер, кимде ёк болса, онуң элиндэки хем алнар» дийди.

Битен тохум тымсалы

²⁶Онсоң Иса шейле дийди: «Худайың Шалыгы ере тохум сепйэн адам ялыдыр. ²⁷Ол гиже ятыр, гүндиз туряр, эмма тохумың нэдип гөгеришини, өсүшини билмейэр. ²⁸Топрак өз-өзүнден хасыл берйэр. Оңүрти балдагы, соңра башы хем башдакы долы дэнелери етишйэр. ²⁹Хасыл бишенде, яңкы адам дессине орагы ише гиризийэр. Чүнки орак вагты гелендир».

Горчиса тохумы хакда тымсал

³⁰Иса олара ене-де: «Худайың Шалыгыны нэмэ меңзеделди? Оны хайсы тымсал билен дүшүндирели? ³¹⁻³²Худайың Шалыгы горчиса тохумы ялыдыр. Бу тохум ер йүзүнде экилийэн эхли тохумларың иң майдасы болуп, экиленден соң

өсүп, эхли өсүмликлерден белент боляр. Ол шейле улы шахалар чыкарыр велин, гушлар көлегесинде хөвүртгеләп билйәрлер» дийди. ³³ Иса халка дүшүнип билжек дережесинде шунуң ялы көп тымсаллар аркалы гүррүң берйәрди. ³⁴ Олара тымсалсыз хич зат айтмаярды, йөне еке галанларында, Өз шәгиртлерине эхли зады дүшүндирийәрди.

Иса тупаны ятырар

³⁵ Шол гүн агшамара Иса шәгиртлерине: «Көлүң бейлеки тарапына гечелиң» дийди. ³⁶ Шәгиртлер мэхелләни шол ерде галдырып, Исаны отуран гайыгында өзлери билен алып гитдилер. Оларың янында башга гайыклар хем барды. ³⁷ Шол вагт гүйчли тупан туруп, толкунлар гайыга урлуп башлады-да, гайык сувдан долуп уграды. ³⁸ Иса болса гайыгың ызкы тарапында бир ясыгы яссанып, уклап ятырды. Шәгиртлер Оны оярып: «Мугаллым, биз хеләк боляс! Бу Сениң первайыңа-да дәлми?» дийдилер. ³⁹ Иса туруп, еле кәеди, Ол көле: «Сем бол! Бес эт!» дийди. Шонда ел ятды ве долы асудалык болды. ⁴⁰ Иса шәгиртлерине: «Нәме үчин горкярысыңыз? Эйсем хениз-де иман эдеңзокмы? Эйсем иманыңыз шейле говшакмы?» дийди. ⁴¹ Олар гаты горкушып, бири-бирлерине: «Бу кимкә? Онуң сөзүне хатда елем, көлем гулак асяр!» дийишдилер.

5-нжи бап

Иса арвах-жын эелән адамы сагалдыр

¹ Иса билен шәгиртлери көлүң бейлеки кенарындакы герасалыларың^а юрдуна гелдилер. ² Иса гайыкдан дүшен бадына, Оңа гонамчылыкдан чыкып гелйән бир адам душды. Бу адамы арвах-жын эеләпди. ³ Ол мазарларың арасында яшайрды. Оны хич ким хатда зынжырлап хем саклап билмейәрди. ⁴ Онуң эл-аякларыны энчеме гезек зынжырласалар-да, гандалласалар-да, ол зынжырлары гырып, гандаллары бөлек-бөлек эдйәрди. Хич ким оны ёла гетирип билмезди. ⁵ Ол гиже-гүндиз гонамчылыкда, дагларда үзнүксиз гыгырып, өзүни даш билен яралар йөрерди.

⁶ Ол Исаны узақдан гөрүп, ылгап гелди-де, Онуң өңүнде дызына чөкүп, тагзым этди. ⁷ Батлы сес билен гыгырып: «Эй, Иса! Эй, Бейик Худайың Оглы, мениң билен нәме ишиң бар? Ялбарян, Худайың хақы үчин мени гынама!» дийди. ⁸ Себәби Иса оңа: «Эй, арвах-жын, бу адамдан чык» дийипди. ⁹ Онсоң Иса арвах-жындан: «Адың нәме?» дийип сорады. Ол хем: «Адым Легиён^б, чүнки биз көплүкдирис» дийип жогап берди. ¹⁰ Өзлерини бу месгенден ковуп гойбермезлиги үчин, олар Иса көп ялбардылар. ¹¹ Шол ердәки дагың этегинде уллакан бир доңуз сүрүси отлап йөрди. ¹² Арвах-жынлар Иса ялбарып: «Бизи шол доңузларың арасына гойбер, оларың ичине гирели» дийдилер. ¹³ Иса олар

^аГерасалылар — кәбир соңкы голязмаларда „гадаралылар“. Серет Мат 8:28

^бЛегиён — бу ат грекче дүзүминде алты муң эсгер болан гошуны аңладяр

ругсат берди. Арвах-жынлар чыкып, доңузлара гирдилер. Шонда ики мүнө голай доңуздан ыбарат бу сүри учутдан ашак зыңып, көлде пайырдашып гарк болды. ¹⁴ Доңуз чопанлары болса гачып гидип, шәхерлердир обалара бу ваканы хабар бердилер. Халайык нәме боланыны гөрмәге гелди. ¹⁵ Олар Исаның янына геленлеринде, бир легиён арвах-жын эелән адамың инди эгин-эшикли отураныны, акылының хем ериндедигини гөрүп горкдулар. ¹⁶ Ваканы гөрөнлер арвах-жын эелән адама ве доңузлара нәме боландыгы хакында халка гүррүң бердилер. ¹⁷ Онсоң халк өзлериңиң юрдундан гитмеги үчин, Иса ялбармага башлады. ¹⁸ Иса гайыга мүнөнде, арвах-жындан халас болан адам ондан Өзи билен гитмәге ругсат сорап ялбарды. ¹⁹ Эмма Иса муңа ругсат бермеди. Оңа: «Өйүңе, өзүңкилериң арасына гит, Реббиң сениң үчин нәмелер эдендигини, саңа нәхили рехим-шепагат гөркезендигини олара гүррүң бер» дийди. ²⁰ Ол хем гидип, Исаның өзүне эден ягшылыгының барыны Декаполиде^c жар этмәге башлады. Хеммелер муңа хайран галды.

Дирилен гыз, сагалан аял

²¹ Иса гайык билен ене бейлеки кенара геченде, дашына улы мәхелле үйшди. Иса көлүң кенарындады. ²² Синагога баштутанларыңдан Яйрус атлы бир адам гелди. Ол Исаны гөрүп, Онуң аягына йыкылды. ²³ Оңа көп ялбарып: «Мениң гызжагазым өлүм яссыгында ятыр. Гел-де, эллериңи онуң үстүнде гой, сагалып яшасын!» дийди. ²⁴ Иса бу адам билен гитди. Ызына дүшүп гелйән улы

мәхелле Оны хер яндан гысып-говруп барярды. ²⁵ Ол ерде он ики йылдан бәри ган акмасы болан бир аял хем барды. ²⁶ Ол көп эжир чекип, энчеме лукманлара гөрнүп, бар-ёгуны харч эдипди, йөне хич хайыр тапман, гайтам, ягдайы хас бетерлешипди. ²⁷ Бу аял Иса хакда айдылян затлары эшидип, мәхеллениң ичи билен Онуң арка тарапыңдан гелди ве донуна элини дегирди. ²⁸ Чүнки ол ичинден: «Диңе донуны эллесем-де, сагаларың» дийип ойланярды. ²⁹ Шол вагтың өзүңде онуң ган акмасы кесилди. Аял дердинден сапланандыгыны бедениңде дуйды. ³⁰ Иса Өзүңден бир гүйжүң чыкандыгыны шобада дуюп, көпчүлиге тарап өврүлип: «Донума ким элини дегирди?» дийип сорады. ³¹ Шәгиртлери Оңа: «Сен Өзүңи гысып-говруп гелйән мәхеллени гөрйәрсиң-ә! Онсоң нәдип: „Маңа ким элини дегирди?“ дийип сораярсың?» дийдилер. ³² Эмма Иса муны эдени гөржек болуп, даш-төверегине середйәрди. ³³ Өзүне нәме боландыгыны биленден соң, яңкы аял горкуп, титрәп гелди. Исаның аягына йыкылып, Оңа әхли хакыкаты айдып берди. ³⁴ Иса оңа: «Әй, начар, иманың саңа шыпа берди. Саг-аман гит, дердинден саплан» дийди. ³⁵ Ол бу сөзлери айдып дурка, синагога баштутанының өйүңден бирнәче адам гелип: «Гызың өлди. Нәме үчин Мугаллымы артыкмач биынжалык эдйәрсиң?» дийди. ³⁶ Иса муны эшиден бадына, синагога баштутанына: «Горкма, диңе иман эт!» дийди.

³⁷ Иса Петрусдан, Якупдан ве онуң доганы Ёханнадан башга хич киме Өзи билен гитмәге ругсат этмеди. ³⁸ Синагога баштутанының өйүне

^c *Декаполис* — Бу белли бир он шәхер үчин улаңыян умумы ат.

геленлеринде, Иса башагайлыгы, аглашып, дады-перят эдип отуранлары гөрди. ³⁹Ичери гирип, олар: «Нәме үчин дады-перят эдип, аглашып отырсыңыз? Чага өленок, ол диңе уклап ятыр» дийди. ⁴⁰Олар болса Онуң үстүнден гүлдүлөр. Эмма Иса хеммәни дашарда гоюп, диңе чаганың эне-атасыны ве Өзи билен геленлери алып, онуң ятан отагына барды. ⁴¹Чаганың элинден тутуп, оңа: «Талита кум!» дийди. Бу болса «Гызжагаз, саңа диййәрин: Тур!» диймекдир. ⁴²Гыз дессине еринден галып йөрәп башлады. Ол он ики яшындады. Муны гөрөнлериң әхлиси гаты гең галды. ⁴³Иса олара муны хич киме билдирмезлиги берк табшырып, гыза нахар бермеклерини буюрды.

6-нжы бап

Иса Насыра шәхеринде

¹Иса ол ери ташлап, Өз догдук меканына гитди. Шәгиртлери хем Онуң ызына дүшүп гитдилер. ²Сабат гүни Иса синагогада халка өвретмәге башлады. Онуң айдян затларыны эшиден көп адамлар хайран галып: «Бу Адам мунча зады ниреден өврендикә? Оңа бейле даналыгы ким бердикә? Ол нәдип бейле мугжызалары гөркездеги башарярка? ³Ол Меремидиң нечжар оглы дәлми? Ёгса-да Ол Якуп, Ёсе^а, Юдас ве Симун дагың доганы дәлми нәме? Онуң уялары-да бизиң арамызда яшаярлар ахыры!» дийшип, Исаның болшундан нәгиле болдулар. ⁴Онсоң Иса олар: «Пыгамбериң диңе өз догдук юрдунда, гарындашларының арасында ве өйүнде гадыры ёкдур» дийди. ⁵Ол бирнәче хассаның башына элини гоюп сагалтмақдан

башга ол ерде хич бир мугжыза гөркезип билмеди. ⁶Иса оларың имансыздыгына гең галды.

Иса шәгиртлерини халкың арасына иберйәр

Шондан соң Иса төверекдәки обалара айланып вагыз этди. ⁷Иса он ики шәгирдини янына чагырып, олары ики-икиден ёлламага башлады ве олар арвах-жынлары ковмага ыгтыяр берди. ⁸Олар шейле буйрук берди: «Ёл үчин яныңызга хасадан башга хич зат алмаң. Не чөрек, не торба, не-де гушагыңызда пул — хич зат болмасын. ⁹Аягыңызга чарык гейиң, эгниңизе артыкмач эшик алмаң». ¹⁰Иса ене олар: «Хайсы өе барсаңыз, гайдянчаңыз шол өйде болуң. ¹¹Эгер адамлар сизи кабул этмеселер, диңлемеселер, ол ерден чыкып баряркаңыз, олар гаршы шаятлык хөкмүнде аякларыңызың тозуны кақың» дийди. ¹²Шунлук билен, олар ёла дүшдүлөр ве әхли адамлары тоба чагырып, вагыз этмәге башладылар. ¹³Олар көп арвах-жынлары ковуп чыкардылар, энчеме хассалара яг чалып, олар шыпа бердилер.

Яхя пыгамбериң өлдүрилмеги

¹⁴Болуп гечйән затлары Хиродес патыша-да эшитди, себәби Исаның ат-овазасы ил арасына яйрапды. Кәбир адамлар: «Яхя чүмдүрижи өлүмден дирилипдир. Ол шол себәпли бу мугжызалары гөркезип билйәр» диййәрдилер. ¹⁵Бейлекилер болса: «Бу — Ыляс», кәбирлери-де: «Бу өңки пыгамберлериң бири ялы пыгамбердир» дийишйәрдилер. ¹⁶Хиродес булары эшидип: «Мениң башыны чапдыран Яхям

^аЁсе — бу Юсуп үчин башга ат.

дирилипдир!» дийди. ¹⁷⁻¹⁸Хиродес доганы Филипусың аялы Хиродия өйленипди. Яхя болса Хиродесе: «Сениң өз доганыңың аялына өйленмегиң догры дәл» дийипди. Шонуң үчин Хиродес адам иберип, Яхяны тутдурупды, онуң эл-аягыны гандаллап, зындана салдырыпды. ¹⁹Шейлеликде, Хиродия Яхя гаршы йүрегинде кине саклап, оны өлдүрмек ислейәрди, йөне бу элинден гелмейәрди. ²⁰Себәби Хиродес Яхяның догры хем мукаддес адамдыгыны билип, ондан хедер этди ве оны горады. Оны диңледигиче, ховсала дүшйәрди, эмма шонда-да хөвес билен диңләрди.

²¹Бир гүни аматлы пурсат габат гелди. Хиродес өз доглан гүни мынасыбетли көшк эмелдарларыны, мұңбашылары ве Желиләниң танымал адамларыны чагырып, той тутды. ²²Хиродияның гызы ичери гирип, танс эдип, Хиродесиң ве онуң мыхманларының гөвнүни чаглады. Патыша гыза: «Ислән задыңы диле, саңа берейин» дийди. ²³Онсоң ант ичип, патыша ене-де: «Менден нәме дилегиң болса айт, шалыгымың ярысы-да болса, саңа берерин» дийди. ²⁴Гыз хем дашары чыкып эжесинден: «Нәме диләйин?» дийип сорады. Ол хем: «Яхя чүмдүрижиниң башыны» дийип жогап берди. ²⁵Гыз дессине патышаның янына ылгап гелди-де: «Хэзириң өзүнде Яхя чүмдүрижиниң башыны бир табақда гоюп, маңа бермегиңи ислейәрин» дийди. ²⁶Патыша гаты тукатланды, эмма мыхманларың янында ант иченсоң, гызың дилегини битирмән, ызына гайтармак ислементи. ²⁷Дессине бир желлады ёллап, Яхяның башыны гетирмеги буюрды. Желлат барып, зынданда Яхяның башыны чапды. ²⁸Чапылан башы бир табақда

гетирип, гыза берди. Гыз-да оны эжесине элтип берди. ²⁹Яхяның шәгиритлери муны эшидип, онуң жеседини эжитдилер ве оны бир мазарда жайладылар.

Иса бәш мұң адамы доюряр

³⁰Ресуллар Исаның янына йыгнанып, әхли эден ишлери, халка өвреден затлары барада Оңа хабар бердилер. ³¹Иса олара: «Гелиң, еке өзүмиз бир чола ере гидип, бираз дем-дынч алалың» дийди. Гелип-гидйәнлериң көплүгинден яңа, оларың нахар эдинмәге-де эллери дегмейәрди. ³²Онсоң олар гайыга мүнүп, еке өзлери бир чола ере гитдилер. ³³Гидип барьяркалар, халайык олары гөрүп танады. Шонда әхли шәхерлерден адамлар пыяда ёла дүшдүлер ве хайдашып, ол ере олардан өң бардылар. ³⁴Иса гайықдан дүшенде, улы мәхелләни гөрүп, олара хайпы гелди, себәби олар чопансыз гоюнлар ялыды. Шонуң үчин олара көп затлары өвретмәге башлады. ³⁵Вагт гижигенден соң, шәгиртлер Исаның янына гелип: «Бу бир чола ер, вагт хем гижикди. ³⁶Халкы гойбер, төверекдәки обалара гидип, өзлерине иймәге зат сатын алсынлар» дийдилер. ³⁷Эмма Иса: «Олар иймәге зады сиз бериң» дийди. Олар: «Әйсем биз ики йүз күмүш теңнәни чөреге сарп эдип, олар ийдирелими?» дийдилер. ³⁸Иса олардан: «Барың, гөрүң, нәче чөрегиңиз бар?» дийип сорады. Гөренлеринден соң олар: «Бәш чөрек билен ики балыгымыз бар» дийдилер. ³⁹Шонда олар хемме адамлары топар-топар эдип, отуң үстүнде отуртмагы буюрды. ⁴⁰Шейлеликде, олар йүз-йүзден, элли-эллиден топар-топар болуп отурдылар.

⁴¹ Иса бәш чөрөк билен ики балыгы алып, гөзлерини гөгө дикип шүкүр этди ве чөрөклери бөлүшдирип, халка пайлар ялы, шәгиртлерине берди. Ики балыгы-да оларың хеммесине пайлады. ⁴² Хеммелер ийип дойдулар. ⁴³ Шәгиртлер артан чөрөк бөлөклерини, балыкларың овнуларыны йыгнап, он ики себеди долдурдылар. ⁴⁴ Чөрөклери иен эркеклерин саны бәш мүң адамды.

Иса сувуң йүзүнден йөрөйәр

⁴⁵ Иса халкы өйлерине ургадып дурка, шәгиртлерине гайыга мүнүп, Өзүнден өң бейлеки кенардакы Бетсайда гечмеклерини буюрды. ⁴⁶ Иса олар билен хошлашандан соң, Худая дога этмек үчин дага чыкды.

⁴⁷ Агшам дүшенде, гайык көлүң ортасындады, Исаның болса еке Өзи кенардады. ⁴⁸ Иса оларың гайыгы кынлык билен күрөкләп баряндыкларыны гөрди, себәби ел оларың гаршысындан өвүсйәрди. Даңдана голай Иса көлде сувуң йүзүнден йөрәп, олар тарап гелди ве янларындан гечип гитжөк болды. ⁴⁹ Эмма олар Онуң сувуң йүзүнден йөрәп гелйәннини гөрөнлеринде, гөзлерине арвах гөрүнийәндир өйдүп гыгырышдылар. ⁵⁰ Хеммелер Оны гөрүп горкдулар. Эмма Иса дессине олар сөз гатып: «Бу — Мен, горкмаң! Догумлы болуң!» дийди. ⁵¹ Онсоң оларың янына гайыга мүнди, ел хем ятды. Олар хас бетер геңиргенишип хайран галдылар. ⁵² Олар хенизем чөрөкли мугжыза дүшүнмәндилер, бу оларың аңына барып етенокды.

Иса Гиннесаретде хассалара шыпа берйәр

⁵³ Олар көлүң бейлеки тарапына гечип, Гиннесарете гелип етдилер

ве ол ерде гайыгы багдадылар. ⁵⁴ Гайықдан дүшен батларына халк Исаны танады. ⁵⁵ Адамлар ылгашып, шол төверөкдәки ерлере бойдан-баша айландылар ве хассаларыны дүшеклери билен Исаның янына гетирдилер. Олар хер сапар Исаның ниредедигини эшитселер, хассаларыны шол ере гетирип башладылар. ⁵⁶ Иса нирә барса, оба болсун, шәхер болсун я-да шәхерче, адамлар хассалары мейданларда ятырып, диңе донуның сыйына эллерини дегирмәге ругсат этсин дийип, Оңа ялбарялдылар. Оңа эл дегренлериң хеммеси-де шыпа тапярды.

7-нжи бап

Иса хакыкы тәмизлик хакда өвредйәр

¹ Иерусалимден гелен фарисейлер билен бирнәче диндарлар Исаның дашына үйшдүлер. ² Олар Исаның шәгиртлеринден кәбириниң элини ювман нахар ийип, яхудыларың дессурыны бозандыгыны гөрдүлер. ³ Фарисейлер билен әхли яхудылар ата-бабаларындан галан дессур боюнча эллерини оңат ювмаздан нахар иймейәрдилер. ⁴ Базардан геленлеринде-де, ювунман хич зат иймейәрдилер. Шейле-де кәсе, гап-чанақ, бүрүнч газанлары тәмизлемек ялы дессурлары хем саклаярдылар. ⁵ Шонуң үчин фарисейлер билен диндарлар Исадан: «Нәме үчин Сениң шәгиртлериң ата-бабаларымыздан галан адата эрмән, хапа эллери билен нахар иййәрлер?» дийип сорадылар.

⁶ Иса оларга: «Ишяя пыгамбер сиз икийүзлүлөр хакда жайдар пыгамберлик эдипдир! Онда шейле жылан:

„Бу халк Мени дилинде сылаяр, эмма йүреги Менден узақдыр.

⁷ Бидерек ере Маңа сежде эдйэрлер, таглымат дийип өвредйэнлери ынсан буйрукларыдыр“.

⁸ Сиз ынсан Худ-десурларына эерип, Худайың буйругыны терк эдйэрсиңиз“ дийди.

⁹ Иса ене оларга шейле дийди: «Өз адатларыңызы бержай этмек үчин, сиз Худайың буйрукларындан йүз дөндермегиң оңат ёлуны тапыпсыңыз!

¹⁰ Musa: „Ата-энеңе хормат гой“, ве „Атасына я-да энесине гарган адам өлүме хөкүм эдилсин“ дийип буйрупды. ¹¹⁻¹² Эмма сиз кимдир бири эне-атасына:

„Мен сизге көмек эдип билжек дёл. Сизге бермеги ниет эден затларым корбандыр (Корбан — ‘Худая садака’ диймеги аңладяр). Олар Худая садакадыр дийип айданда, оңа өз ата-энесине көмек бермеги гадаган эдйэрсиңиз. ¹³ Шейдип, сиз несилден-несле галдырян адатларыңызың хатырасына Худайың сөзүни пужа чықарярысыңыз. Башга-да шуңа меңзеш көп затлары эдйэрсиңиз“.

¹⁴ Ол мэхеллэни ене янына чагырып, оларга: «Хеммэңиз Мени диңлэң хем дүшүниң. ¹⁵ Адамың ичине гирйэн хич бир зат оны мурдар эдип билмез. Адамы мурдар эдйэн затлар оңуң өз ичинден чыкяндыр» дийди.^a

¹⁷ Ол мэхеллэниң янындан айрылып, өе гиренде, шэгиртлери Ондан бу тымсалың манысыны сорадылар. ¹⁸ Иса оларга: «Эйсем, сиз

хем дүшүнеңизокмы? Адамың ичине гирен хич бир задың оны мурдар этмейэндигини билмейэрсиңизми?

¹⁹ Булар адамың йүрегине дёл-де, гарнына гирйэр, ол ерден-де дашары чыкяр» дийип жогап берди. Шейле диймек билен, Иса эхли иймитлериң тэмиздигини ыглан этди. ²⁰ Ол ене: «Адамы мурдар эдйэн оңуң өз ичинден чыкян затлардыр. ²¹⁻²² Чүнки ичден, адамың йүрегинден эрбет пикирлер, зынахорлук, огурулык, ганхорлук, азгынлык, ачгөзлүк, яманлык, хиле, ахлаксызлык, гөриплик, сөгүнч, текепбирлик ве акмаклык чыкяр. ²³ Бу эрбет затларың эхлиси ичден чыкып, адамы мурдар эдйэр» дийди.

Финикиялы аялың иманы

²⁴ Иса ол ерден чыкып, Сур шэхериниң төверегине гитди. Ол бир өе барды ве хич кимиң бу барада билмегини ислемайэрди, йөне муны гизлин саклап билмеди. ²⁵ Кичижик гызыны арвах-жын эелэн бир аял Иса хакдакы хабарлары эшиден бадына гелип, Оңуң аягына йыкылды. ²⁶ Ол аялың аслы Сирияның Финикия үлкесинден болуп, ол яхуды дёлди. Ол гызындан арвах-жыны ковуп чыкармагыны сорап, Иса ялбарды.

²⁷ Иса оңа: «Гой, өңүрти чагалар дойсун. Чагаларың чөрегини алып, итлере зыңмак догры дёлдир» дийди.

²⁸ Аял хем: «Хава, я Реб! Йөне итлер хем чагаларың сачак башында дөкен чөрек овунтыкларындан иййэндир» дийди. ²⁹ Иса оңа: «Бу сөзүң үчин, бар, гидибер, арвах-жын сениң гызыңдан чыкды» дийди. ³⁰ Аял өйүне баранда, гызының арвах-жындан

^a7:15 Кэбир соңкы голязмаларда 16-нжы аят душ гелйэр: *Эшитмэге гулагы бар адам эшитсин!*

халас болуп, дүшегинде ятаныны гөрди.

Иса кер адама шыша берйэр

³¹ Онсоң Иса Сур ве Сидон этрапларындан гайдып, Декаполис себитлериниң үсти билен Желиле көлүне гелди. ³² Исаның янына кер хем пелтек бир адамы гетирип, онуң башына элини гоймагыны сорап, Оңа ялбардылар. ³³ Иса ол адамы мэхеллэниң ичинден бир чете чыкарып, бармакларыны онуң гулакларына сокды, түйкүрип, онуң дилине элини дегирди. ³⁴ Онсоң гөге бакып, улудан демини алды-да: «Эффата!», ягны «Ачыл» дийди. ³⁵ Яңкы адамың гулаклары шобада ачылып, дили дүрс геплемэге башлады. ³⁶ Иса муны гөрөнлере бу барада хич киме айтмазлыгы табшырды. Эмма Ол нэче көп табшырса, олар бу хабары шонча-да көп яйратдылар. ³⁷ Халк чакданаша геңиргенишип: «Ол эхли задың хөтдесинден гелйэр, хатда керлериниң гулагыны, лалларың дилини ачяр» дийишйэрди.

8-нжи бап

Иса дөрт мүң адамы доюряп

¹ Шол гүнлер ене бир улы мэхелле йыгнанды. Оларың иймэге хич затлары болмансоң, Иса шәгиртлерини янына чагырып, олар: ² «Бу мэхеллэ хайпым гелйэр! Булар үч гүн бәри Мениң янымда, иймэге хем хич затлары ёк. ³ Булары өйлерине ач гойберсем, ёлда ысгындан гачарлар. Оларың кәбири узак ерден гелипдир» дийди. ⁴ Шәгиртлери Ондан: «Бу чөллүкде олары дойрар ялы чөреги ниреден тапып боларка?» дийип сорадылар. ⁵ Иса: «Нэче чөрегиңиз бар?» дийип,

оларың өзлеринден сорады. Олар: «Еди саны» дийип жогап бердилер. ⁶ Онсоң Иса мэхеллэ ерде отурмагы буюрды. Еди чөреги алып, шүкүр эденинден соң, бөлүшдирди-де, пайламак үчин шәгиртлерине берди. Олар хем булары мэхеллэ пайладылар. ⁷ Оларың бираз балыклары хем барды. Иса шүкүр эденинден соң, олары хем пайламагы буюрды. ⁸ Хеммелер ийип дойдулар, артып галан бөлөклери йыгнап, еди себеди долдурдылар. ⁹ Иенлер дөрт мүңе голай адамды. Онсоң Иса олары угратды. ¹⁰ Өзи болса десине шәгиртлери билен гайыга мүнүп, Далманута себитлерине гитди.

Фарисейлериниң ве Хиродесиң хамырмаясындан эгэ болуң!

¹¹ Фарисейлер гелип, Иса билен жеделлешмэге башладылар. Оны сынажак болуп, гөкден бир алаамат гөркездегини талап этдилер. ¹² Ол хем ах чекип: «Нэме үчин бу несил алаамат талап эдйэр? Сизе догрусны айдырын, бу несле хич бир алаамат гөркезилжек дәлдир» дийди. ¹³ Иса оларың янындан гитди ве ене гайыга мүнүп, бейлеки кенара гечди. ¹⁴ Шәгиртлери чөрек алмагы унудан экенлер. Гайыкда янларында диңе екеже чөрек барды. ¹⁵ Иса олар: «Хүшгэр болуң! Фарисейлер билен Хиродесиң хамырмаясындан эгэ болуң» дийип, дуйдурыш берди. ¹⁶ Олар болса өзара чекелешип: «Иса муны бизиң чөрегимизиң ёкдугы үчин айдыр» дийишйэрдилер. ¹⁷ Иса оларың нэме дийишйэндиклерини билип, олардан: «Нэме үчин чөрегимиз ёк дийшип чекелешйэрсиңиз? Сизиң энтегем акылыңыз етенокмы, дүшүнмейэрсиңизми? Йүрегиңиз шейле гатымы?» ¹⁸ Гөзли болуп,

гөрмейәрсиңизми? Гулаклы болуп, эшитмейәрсиңизми? Болуп гечен затлар ядыңызга дүшмейәрми? ¹⁹ Мен бәш чөреги бәш мұң адама бөлүп пайланымда, галан дөвүмлерден нәче себет долдурупдыңыз?» дийип сорады. Олар: «Он ики» дийип жогап бердилер. ²⁰ Иса ене: «Еди чөреги дөрт мұң адама бөлүп пайланымда, артып галаны нәче себет болупды?» дийип сорады. Олар: «Еди» дийдилер. ²¹ Шонда Иса олара: «Энтек хем дүшүнмейәрсиңизми?» дийди.

Бетсайдада көр адам сагалдыляр

²² Онсоң Иса билен шәгиртлери Бетсайда гелдилер. Ол ерде Исаның янына бир көр адамы гетирдилер ве оңа элини дегирмегини сорап, Оңа ялбардылар. ²³ Иса көр адамың элинден тутуп, оны обаның дашына чыкарды. Иса онуң гөзлерине түйкүрип, эллерини онуң башына гоюп: «Бир зат гөрийәрсиңми?» дийип сорады. ²⁴ Көр башыны галдырып: «Адамлары гөрийәрин, олар йөрәп барян агачлар ялы болуп гөрүнйәр» дийди. ²⁵ Иса ене-де эллерини онуң гөзлерине гойды. Көр чинерилип серетди, шыпа тапып, бар зады айдың гөрди. ²⁶ Иса: «Оба гирме» дийип, оны өйүне иберди.

Петрусың Месихи ыквар этмеги

²⁷ Иса шәгиртлери билен Кайсария-Филипус шәхериниң голайындакы обалара гитди. Ёлда Иса шәгиртлеринден: «Адамлар Маңа ким диййәрлер?» дийип сорады. ²⁸ Шәгиртлери: «Кәбирлери Яхя чүмдүрижи, кәбирлери Ыяс, башга бирлери-де — пыгамберлерден бири диййәрлер» дийип жогап бердилер. ²⁹ Иса олардан: «Сиз Маңа ким диййәрсиңиз?» дийип сорады. Петрус: «Сен Месихсиң»

дийип жогап берди. ³⁰ Шонда Иса олара Өзи хакында хич киме хич зат айтмазлыгы табшырды.

Иса өлүп дирилжегини өңүнден айдяр

³¹ Онсоң Иса шәгиртлерине Ынсан Оглуның көп гөргүлер гөрмелидиги, яшулулар, ёлбашчы руханылар, диндарлар тарапындан рет эдилмелидиги, өлдүрилмелидиги ве үч гүнден соң дирилмелидиги хакында өвретмеге башлады. ³² Ол бу сөзлери ачык айтды. Петрус болса Оны бир чете чекип, Онуң айданларына гаршы чыкмага башлады. ³³ Эмма Иса өврүлип, шәгиртлерине серетди ве Петруса: «Чекил өңүмден, шейтан! Сен Худайың ишлерини дәл-де, ынсан ишлери хакда ойланярсың» дийип кәеди. ³⁴ Иса шәгиртлери билен бирликде мәхелләни-де янына чагырып, олара шейле дийди: «Ким Мениң ызыма эермек ислейән болса, өзүни инкәр этсин-де, хачыны алып ызыма дүшсүн. ³⁵ Жаныны аян, оны йитирер, йөне ким жаныны Мениң ве Хош Хабарың угрунда йитирсе, оны халас эдер. ³⁶ Ынсан тутуш дүнийәни газаныбам, жанындан махрум болса, оңа нәме пейдасы бар? ³⁷ Ынсан өз жанына дерек нәме берип билер? ³⁸ Бу зынахор, гүнәкәр неслиц арасында ким Менден ве Мениң сөзлеримден утанса, Ынсан Оглы-да Атасының шөхратында мукаддес перишделери билен гелен махалы ондан утанар».

9-нжы бап

¹ Иса олара шейле дийди: «Сизе догрусыны айдярын: бу ерде дуранларың кәбири Худайың Шалыгының гудрат билен гелйәнини гөрмезден өлмезлер».

Исаның кешби үйтгейёр

² Алты гүнден соң Иса янына диңе Петрусы, Якубы ве Ёханнаны алып, бир бейик дагың үстүне чыкды. Шол ерде оларың гөзүниң алнында, Онуң кешби үйтгеди. ³ Онуң лыбасы гөзүңи гамашдырып барян ап-ак реңке өврүлди велин, ер йүзүнде хич бир кир ювужының оны бейле агардып билжек гүманы ёкды. ⁴ Шонда шәгиртлере Ыляс билен Муса гөрүнди. Олар Иса билен геплешип дурдулар. ⁵ Петрус Иса: «Халыша! Бизе бу ерде болмак якымлы, гел, үч чадыр дикели: бири — Саңа, бири — Муса, бири — Ыляса» дийди. ⁶ Гаты горкандыклары үчин, Петрус нәме диййәннини өзи хем биленокды. ⁷ Шол вагт бир булут гелип, оларың үстүни өртди. Булутдан: «Бу Мениң сөвер Оглумдыр! Оңа гулак асың» диен бир оваз гелди. ⁸ Бирденкә шәгиртлер даш-төверегине серетдилер, эмма өз янларында Исадан башга хич киме гөзлери дүшмедди. ⁹ Онсоң дагдан инип гелйәркәлер, Иса олара Ынсан Оглы өлүмден дирилйәнчә, бу гөрөн затларыны хич киме айтмазлыгы буюрды. ¹⁰ Шәгиртлер Онуң бу сөзүни йүреклеринде саклап, өлүмден дирилмегиң нәме аңладяндыгы барада бири-бирлеринден сораардылар. ¹¹ Олар Исадан: «Нәме үчин диндарлар өнүрти Ыляс гелмелидир диййәрлер?» дийип сорадылар. ¹² Иса хем олар: «Догрудан-да, өнүрти Ыляс гелип, әхли зады дүзетмели. Эмма Ынсан Оглуның көп гөрги гөрүп, рет эдилмелидиги хакында хем язылан ахырын. ¹³ Мен сизе шуны айдырын: Ыляс бирвагт гелди ве ол хакда язылышы ялы, оңа ислән затларыны этдилер» дийди.

Арвах-жын элән огланың сагалдылышы

¹⁴ Олар бейлеки шәгиртлериң янына геленлеринде, оларың дашына үйшүп дуран улы мәхелләни гөрдүлер. Кәбир диндарлар шәгиртлер билен жеделлешип дурды. ¹⁵ Тутуш мәхелле Исаны гөрөн бадына, гең галды ве хеммелер дессине ылгашып гелип, Оңа салам бердилер. ¹⁶ Иса адамлардан: «Булар билен нәме хакда жеделлешйәрсиз?» дийип сорады. ¹⁷ Мәхелләниң ичинден бири Оңа: «Мугаллым! Сениң яныңа оглумы гетирдим. Арвах-жын ол геплемез ялы, онуң дилини баглады. ¹⁸ Арвах-жын оны тутанда ере уряр. Оглан агзыны көпүржикледип, дишлерини гыжырдадып гатап галяр. Сениң шәгиртлериңден оглумдан арвах-жыны ковуп чыкармакларыны хайыш этдим, йөне олар башармады» дийип жогап берди. ¹⁹ Иса олар: «Әй, имансыз несил, Мен хачана ченли сизиң билен болайын? Хачана ченли сизе чыдайын? Огланы Мениң яныма гетириң» дийди. ²⁰ Олар оны Исаның янына гетирдилер. Арвах-жын Исаны гөрөн бадына, огланы гаты силтерледи. Оглан ере язылып, агзыны көпүржикледип, тогаланмага башлады. ²¹ Иса огланың какасындан: «Мунуң бейле боланына нәче вагт болды?» дийип сорады. Какасы: «Чагалыгындан бәри шейле. ²² Арвах-жын оны хеләклекжек болуп, телим гезек ода, сува атды. Гайрат эт-де, башардыгындан көмек эт, бизе хайпың гелсин!» дийди. ²³ Иса оңа: «Башардыгындан диймәң нәме? Иман эдйән үчин хемме зат мүмкиндири!» дийди. ²⁴ Шобада огланың какасы аглап: «Иман эдйәрин, имансызлыгымы еңмәге

көмөк эт!» дийип гыгырды. ²⁵ Иса мэхеллэниң ылгашып гелиянини гөрөндө, арвах-жына кэйәп: «Эй, керлик хем лаллык рухы! Саңа буюярын, оғланың ичинден чык, оңа гайдып гирме!» дийди. ²⁶ Арвах-жын гыгырып, оғланы хас бетер силтерледиде, ондан чыкды. Оглан өлене меңзейәрди, шонун үчин ол ердәкилериң көпүси: «Ол өлди» дийишйәрди. ²⁷ Эмма Иса оғланың элинден тутуп галдырды, ол хем еринден турды. ²⁸ Иса өе гиренден соң, шәгиртлери өзли-өзлериңкә Ондан: «Биз нәме үчин арвах-жыны чыкарып билмедик?» дийип сорадылар. ²⁹ Иса олар: «Бу хили арвах-жынлары Худая дога-дилег этмекден башга хич зат билен чыкарып болян дәлдир» дийди. ³⁰ Олар ол ерден чыкып, Желилэниң үстүндө гечдилер. Иса өзлериңниң ниредедиклериңи хич кимиң билмегини ислемайәрди. ³¹ Ол шәгиртлериңе: «Ынсан Оглы ынсанларың элине берлер, Оны өлдүрерлер, йөне өлдүрөнлериңден үч гүндө соң, Ол дирилер» дийди. ³² Эмма олар бу сөзлере дүшүнмедилер, сорамага-да горкдулар.

Иң бейик ким?

³³ Олар Капернаума бардылар. Өе гиренден соң, Иса олардан: «Ёлда нәме хакда жеделлешйәрдиңиз?» дийип сорады. ³⁴ Эмма оларың хич биринден сес чыкмады, себәби ёлда бири-бирлери билен кимиң иң бейикдиги хакда жеделлешипдилер. ³⁵ Иса отуруп, Онкилери янына чагырып, олар: «Бири илкинжи болмак ислейән

болса, хеммәниң соңкусы хем хызматкәри болмалыдыр» дийди. ³⁶ Онсоң бир чаганы алып, оларың ортасында дурузды-да, оны гужаклап, олар: ³⁷ «Ким шунуң ялы бир чаганы Мениң адымдан кабул этсе, Мени кабул этдигидир. Ким Мени кабул этсе, Мени дәл-де, Мени Ёлланы кабул эдйәндир» дийди.

Бизе гаршы болмадык бизиң тарапымыздадыр

³⁸ Ёханна Иса йүзленип: «Мугаллым! Биз Сениң адың билен арвах-жынлары чыкарян бир адамы гөрдүк, йөне онуң бизиң билен биле дәлдиги үчин, оны тогтатмак иследик» дийди. ³⁹ Иса: «Оны тогтатмаң! Чүнки Мениң адым билен мугжыза гөркезип, ызысүре Мени яманлап билжек адам ёкдур. ⁴⁰ Ким бизе гаршы болмаса, бизиң тарапымыздадыр. ⁴¹ Месихе баглыдыгыңыз үчин, ким Мениң адым билен сизе бир кәсе сув берсе, сизе догрусыны айдярын, ол асла сылагсыз галмаз» дийди.

Бир адама гүнә этдирмегиң жезасы

⁴² Иса ене сөзе башлады: «Кимде-ким Маңа ынанын бу пес гөвүнли бириңиң гүнә газанмагына себәп болса, онуң бойнундан улы дегирмен дашы асылып, деңзе зыңланы хас говы болар. ⁴³ Элиң сениң гүнә этмегиңе себәп болса, оны кес. Голак болуп бакы яшайша говушмак, ики элли болуп довзаха, сөнмез ода зыңылмакдан говудыр^a. ⁴⁵ Эгер аягың сениң гүнә этмегиңе себәп болса, оны чап. Саңа чолак болуп яшайша говушмак, ики аяклы болуп довзаха,

^a9:43 Кәбир соңкы голязмаларда 44-нжи аят душ гелиәр: *Оларың жәсетлериңи иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез*

сөнмез ода зыңылмакдан говудыр^б.
⁴⁷Эгер гөзүң гүнә этмегиңе себәп болса, оны оюп чыкар. Саңа еке гөзли болуп Худайың Шалыгына гирмек, ики гөзли болуп довзаха зыңылмакдан говудыр.⁴⁸ Оларың жесетлерини иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез.⁴⁹ Хеммелер отда дузланар.⁵⁰ Дуз говы затдыр, эмма ол өз тагамыны йитирсе, онда оңа нәдип тагам берерсиңиз? Дуз ялы тагамлы болуң, өзара паряхатлыкда яшаң».

10-нҗы бап

Айрылышмак хақында

¹Иса ол ерден чыкып, Иордан дерясының аңырсындакы Яхудыя велятына гитди. Онуң дашына ене-де бир топар мәхелле үйшди ве Ол ене-де хемишеки ялы оларә өвретмәге дурды.² Бирнәче фарисей гелип, Оны сынамак үчин: «Бир адамың аялы билен айрылышмагы кануна догры гелйәрми?» дийип сорады.³ «Муса сизе нәхили буйрук берди?» дийип, Иса оларың өзлеринден сорады.⁴ Олар: «Муса талак хаты эсасында айрылышмага ыгтыяр берипди» дийдилер.⁵ Иса оларә: «Муса сизе доңйүрекдигиңиз үчин бу буйругы язды.⁶ Аслында Худай ярадылышың башында ынсанлары эркек ве аял эдип яратды.⁷⁻⁸ Шол себәпден хем эркек ата-энесини ташлап, аялы билен бирлешйәр ве оларың икиси бир тен боляр. Шейлеликде, олар инди ики дәл, бир тендир.⁹ Шонуң үчин хем

Худайың бирлешдиренини ынсан айырмасын» дийди.

¹⁰Өе геленлеринде, шәгиртлери бу барада Ондан ене сорадылар.¹¹ Иса оларә: «Аялыны айрып, башга аяла өйленен адам өз аялына гаршы зына эдйәндир.¹² Аял хем әринден айрылып, башга эркеге барса, өз әрине гаршы зына эдйәндир» дийип жогап берди.

Иса чагаларә патә берйәр

¹³Башларына элини гойсун дийип, адамлар чагалары Исаның янына гетирдилер, эмма шәгиртлер муны гөрүп, оларә кәдилер.¹⁴ Иса муны гөренде, гахары гелди. Ол шәгиртлерине: «Чагалары Мениң яныма гойбериң, олары сакламаң. Худайың Шалыгы шулар ялыларыңкыдыр.¹⁵ Сизе догрусыны айдярын, ким Худайың Шалыгыны чага ялы кабул этмесе, ол ере асла гирип билмез» дийди.¹⁶ Ол чагалары гужаклап, башларына элини гоюп, оларә патә берди.

Байлык ве эбеди яшайыш

¹⁷Иса яңы ёла дүшен махалы бир адам ылгап гелди-де, өңүнде дыза чөкүп, Ондан: «Әй, ягшы Мугаллым! Мен эбеди яшайшы мирас алмак үчин нәме этмели?» дийип сорады.¹⁸ Иса оңа: «Нәме үчин Маңа ягшы диййәрсиң? Еке-тәк Худайдан башга хич ким ягшы дәлдир.¹⁹ Сен Онуң: „Адам өлдүрме, зына этме, огурлык этме, ялан шаятлык этме, хич кимиң хақыны ийме, ата-энеңе хормат гой“ диен табшырыкларыны билйәнсиң ахырын» дийип жогап берди.²⁰ Яңкы

^б9:45 Кәбир соңкы голязмаларда 46-нҗы аят душ гелйәр: *Оларың жесетлерини иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез*

9:48 Иша. 66:24 10:6 Гел.чык.1:27; 5:2. 10:7-8 Гел.чык. 2:24.

10:19 Мср 20:12-16; Кан.таг.5:16-20

адам Оңа: «Мен яшлыгымдан бәри буларың барыны бержай эдип гелйәрин» дийди. ²¹ Иса оңа сөйгүден долы мәхир билен середип: «Сениң екеже кемиң бар. Гит-де, нәмәң бар болса сатып, гарыплара пайла, шонда гөкде хазынаң болар. Онсоң гел-де, Мениң ызыма дүш» дийди. ²² Яш йигит бу сөзи эшидип, тукат болуп гитди, себәби онуң мал-мүлки көпди.

²³ Иса төверегине середип, шәгиртлерине: «Бай адамларың Худайың Шалыгына гирмеги нәхили агыр!» дийди. ²⁴ Шәгиртлер Онуң сөзлерине хайран галдылар. Иса ене олар: «Огулларым,^a Худайың Шалыгына гирмек нәхили агыр! ²⁵ Бир дүйәниң иңңәниң гөзүнден гечмеги бай адамың Худайың Шалыгына гирмегинден аңсатдыр» дийди. ²⁶ Шәгиртлер чакданаша хайран галып, бири-бирлерине: «Онда ким халас болуп билер?» дийишдилер. ²⁷ Иса олара середип: «Ынсанлар үчин бу мүмкин дәлдир, эмма Худай үчин бейле дәл — Худай үчин әхли зат мүмкиндр» дийди. ²⁸ Петрус Оңа: «Ине, биз әхли задымызы ташлап, Сениң ызыңа дүшдүк» дийип сөзе башлады. ²⁹ Иса: «Сизе догрусыны айдярын, Мениң ве Хош Хабарың хатырасына өйүни, доганларыны, уяларыны, эне-атасыны, чагаларыны я-да мүлк ерлерини ташлабам, ³⁰ бу дөвүрде чекжек азаплары билен бирликде, ызына йүз эссе эдип өйлер, доганлар, уялар, эне-аталар, чагалар, мүлк ерлер алмажак адам ёқдур. Гелжек дөвүрде олар эбеди яшайша говшарлар. ³¹ Эмма илкинжилериң көпүси соңкулар, соңкуларың көпүси хем илкинжилер болар» дийди.

Иса өлүп дирилжегини ене айдяр

³² Иса шәгиртлери билен Иерусалиме тарап ёла дүшди, Ол оларың өңлеринден йөрәп барярдь. Шәгиртлер Иса хайран галярдылар. Исаның ызына дүшүп барян халкы хем горкы гаплап алыпды. Иса ене-де он ики шәгирдини бир чете чекип, Өз башына гелжек вакалар барада гүррүң бермәге башлады: ³³ «Ине, Иерусалиме барярыс. Ынсан Оглы ёлбашчы руханыларың, диндарларың элине табшырарлар. Оны өлүме хөкүм эдип, кесеки миллетлере табшырарлар. ³⁴ Оны масгаралап, үстүне түйкүрерлер, гамчыларлар, соңра өлдүрерлер, эмма үч гүнден соң Ол дирилер».

Якуп билен Ёханнаның дилеги

³⁵ Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханна Исаның янына барып, Оңа: «Мугаллым! Бизиң Сенден бир дилежек задымыз бар, шоны ерине етирмегиңи ислейәрис» дийдилер. ³⁶ Иса олардан: «Сизиң үчин нәме этмегим ислейәрсиниз?» дийип сорады. ³⁷ Олар хем: «Сен Өз шөхратлы тагтыңда биримизиң сагыңда, биримизиң чепинде отурмагымыза ругсат эт» дийдилер. ³⁸ Эмма Иса олар: «Сиз нәме дилейәниңизи билмейәрсиниз. Мениң ичжек хасрат кәсәмден сиз ичип билерсинизми? Мениң хасратыма чүмдүрилип билерсинизми?» дийди. ³⁹ Олар-да: «Хава, билерис!» дийдилер. Иса олар: «Сиз Мениң ичжек кәсәмден ичерсиниз. Мениң хасратыма чүмдүрилерсиниз. ⁴⁰ Йөне сизе сагымда я чепимде отурмага ругсат бермек Мениң элимде дәл. Бу кимлер

^a10:24 Кәбир голязмаларда *байлыга бил баглаяңлар үчин* диен жүмле бар

үчин тайярланан болса, шолар үчиндир» дийди. ⁴¹Бейлеки он шәгирт муны эшидип, Якуп билен Ёханна гахарланмага башладылар. ⁴²Иса олары янына чагырып: «Өзүңиз билйәрсиңиз, кесеки миллетлериң арасында баштутан сайылянлар олара хөкүмдарлык эдйәрлер, ёкары везипелилери-де агалык эдйәрлер. ⁴³Сизиң араңызда бейле болмасын. Араңызда ким үстүн болмак ислейән болса, бейлекилериң хызматкәри болсун. ⁴⁴Ким илкинжи болмак ислейән болса, бейлекилериң гулы болсун. ⁴⁵Ынсан Оглы хем Өзүне хызмат эдилмеги үчин дәл-де, әйсем, башгалара хызмат этмек үчин, көплериң угрунда жаныны пида эдип, олары азат этмек үчин гелди» дийди.

Иса көр Бартимайың гөзлерини ачя

⁴⁶Сонра олар Ерихо гелдилер. Иса шәгиртлери ве улы мэхелле билен Ериходан чыкып барярка, Тимай оглы Бартимай көр ёлуң гырасында дилегчилик эдип отырды. ⁴⁷Насыралы Исаның ол ердедигини эшидип: «Әй, Давут Оглы Иса! Маңа рехим эт!» дийип гыгырмага дурды. ⁴⁸Көп адамлар оңа сесиң чыкмасын дийип кәедилер, эмма ол өңкүден хем гаты сес билен: «Әй, Давут Оглы! Маңа рехим эт!» дийип гыгырды. ⁴⁹Иса аяк чекип: «Оны чагырың» дийди. Көре: «Догумлы бол, тур ериңден, Ол сени чагырар» дийдилер. ⁵⁰Көр донуны бир яна ташлап турды-да, Исаның янына гелди. ⁵¹Иса ондан: «Сениң үчин нәме этмегими ислейәрсиң?» дийип сорады. Көр адам: «Мугаллым, гөзлерим ачылсын!» дийди. ⁵²Иса хем оңа: «Бар, иманың саңа шыпа берди»

дийди. Шобада бу адамың гөзлери ачылды. Онсоң ол хем Исаның ызына дүшүп гидиберди.

11-нжи бап

Исаның Иерусалиме дабаралы гириши

¹Иса билен шәгиртлери Иерусалиме голайлап, Зейтун дагының этегиндәки Бейтфаж ве Бейтания геленлеринде, Иса ики шәгирдини ёллап, олара: ²«Өңүңиздәки оба барың. Оба гирен ериңизде даңылгы дуран тайхар тапарсыңыз, онуң үстүне шу вагта ченли хич ким мүнән дәлдир. Оны чөзүң-де, бәри алып гелиң. ³Эгер бири сизден: „Нәме үчин оны чөзйәрсиңиз?“ дийип сораса, оңа: „Бу тайхар Реббе герек, оны басым ызына иберер“ дийип айдың» дийди. ⁴Шәгиртлер гитдилер ве көчеде бир гапының агзында даңылгы дуран тайхары тапып, оны чөздүлер. ⁵Ол ерде дуран бирнәче киши олара: «Нәме үчин тайхары чөзйәрсиңиз?» дийип сорадылар. ⁶Олар-да Исаның айданыны айтдылар. Онсоң яңкы адамлар олары гойбердилер. ⁷Тайхары Исаның янына гетирип, донларыны онуң үстүне атдылар, Иса-да тайхара мүнди. ⁸Көп адамлар донларыны, кәбирлери-де агачлардан шаха кесип, ёла дүшедилер. ⁹Өңден барянар ве ыздан гелйәнлер: «Худая өвгүлер болсун! Реббиң адындан гелйәне алкыш болсун! ¹⁰Атамыз Давудың голайлан патышалыгы гутлы болсун, гөклерде алкыш!» дийип гыгырышардылар.

¹¹Иса Иерусалиме барып, ыбадатхана гирди. Даш-төверегиндәки әхли затлары

гөзден гечирди. Соңра гүн гижигип баряндыгы үчин, он ики шәгирди билен билеликте Бейтания гитди.

Инжир агажына гаргыш

¹²Эртеси гүн Бейтаниядан чыканларында, Иса ажыкды. ¹³Узагракда гүр япраклы бир инжир агажына гөзи дүшенде, ондан инжир тапмазмыкам дийип, агажа тарап йөреди. Онуң янына геленде, ондан япракдан башга хич зат тапмады, себәби инжир мөвсүми дәлди. ¹⁴Иса агажа: «Гой, мундан бейләк сенден хич ким миве иймесин!» дийди. Шәгиртлери хем муны эшитдилер.

Иса сатыжылары ыбадатханадан ковяр

¹⁵Соңра олар Иерусалиме гелдилер. Иса ыбадатхананың ховлусына гирип, ол ердәки сатыжылары, алыжылары ковмага башлады. Пул чалышянарның текжелерини, кепдери сатянарның отургычларыны дүңдерди. ¹⁶Хич киме ыбадатхананың ховлусындан гош гатнатмага ругсат этмеди. ¹⁷Олара өвретмек билен: «„Мениң өйүм әхли халклар үчин ыбадат өйи дийлип атландырылар“ дийип язылгы дәлми нәме? Эмма сиз муны гаракчыларың сүренине өвүрипсиңиз» дийди. ¹⁸Муны эшиден ёлбашчы руханылар билен диндарлар Исаны өлдүрмегиң күйүне дүшдүлер. Олар Исадан горкярдылар, себәби тутуш халк Исаның таглыматына хайран галярды. ¹⁹Агшам дүшенде, Иса билен шәгиртлери шәхерден чыкып гитдилер.

Инжир агажындан алынмалы сапак

²⁰Ир сәхер билен гечип баряркалар, олар шол инжир агажының көки билен гурандыгыны гөрдүлер. ²¹Петрус болуп гечен ваканы ятлап: «Халыпа, серет! Сениң гарган инжир агажың гурапдыр» дийди. ²²Иса олара шейле жогап берди: «Худая иман эдиң. ²³Сизе догрусыны айдярын, ким йүрегинде шүбхә ёл бермән, диййәниниң болжакдыгына иман эдип, шу дага: „Гөтерил-де, деңзе зыңыл“ дийсе-де, онуң диени болар. ²⁴Шонуң үчин сизе диййәрин: дога-дилег эдип, Худайдан соран хер бир задыңзы эййәм аландыгыңыз ынаның, ол сизе берлер. ²⁵Худая дога окамага дуран махалыңыз биринден өйке-кинәңиз бар болса, оны багышлаң, шонда гөкдәки Атаңыз хем сизиң языкларыңыз багышлар»^а.

Исаның эрк-ыгтыяры

²⁷Олар ене Иерусалиме гелдилер. Иса ыбадатхананың ховлусында гезмеләп йөркә, ёлбашчы руханылар, диндарлар ве яшулулар Онуң янына гелип: ²⁸«Сен бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәрсин? Бу ишлери этмәге Саңа ким ыгтыяр берди?» дийип сорадылар. ²⁹Иса-да олара: «Мен хем сизе бир совал бержек. Маңа жогап берсеңиз, сизе бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәними айдайын. ³⁰Ханы, Маңа айдың, Яхя чүмдүриш ыгтыярыны ниреден алды? Гөкденми я-да ынсандан?» дийди. ³¹Олар муны өзара маслахатлашмага башладылар: «Эгер Гөкден дийсек, Ол бизе: „Онда нәме үчин оңа ынанмадыңыз?“ диер. ³²Эмма ынсандан дийсек...»

^а11:25 Кәбир соңкы голязмаларда 26-нжы аят душ гелйәр: *Эгер багышламасаңыз, гөкдәки Атаңыз хем сизиң гүнәлериңизи багышламаз.*

Олар халқдан горкярдылар, чүнки хеммелер Яхяны хакыкы пыгамбер сайярды. ³³Ахыры олар Иса: «Биз билемзок» дийип жогап бердилер. Иса-да олара: «Менем сизе бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәними айтжак дәл» дийди.

12-нжи бап

Үзүмчилик ве кәрендечилер тымсалы

¹ Соңра Иса олара тымсаллар билен гүррүң бермәге башлады: «Бир адам үзүм бағларыны отурдып, дашына хаят айлаяр. Шерап ясамак үчин, үзүми сыкмага бир чукур газар ве бир саны гөзегчилик диңини гүряр. Онсоң үзүмчилигини багбанлара кәрендесине берйәр-де, өзи узак ёла гидйәр. ²Хасыл мөвсүми геленде, ол бир хызматкәрини үзүмиң мивесинден алып гел дийип, кәрендечилериң янына иберйәр. ³Эмма олар оны тутуп енчйәрлер ве бош ковуп гойберйәрлер. ⁴Үзүмчилигиң эси ене башга бир хызматкәрини иберйәр. Олар онуң келлесини ярып, оны масгара эдип иберйәрлер. ⁵Онсоң ене бир хызматкәрини иберйәр, олар муны өлдүрйәрлер. Ол шейдип, энчеме хызматкәрини иберйәр. Буларың-да кәбирини енжип, кәбирини өлдүрйәрлер. ⁶Үзүмчилигиң эсиниң ол ере ибермәге ене бир адамы гаяр, ол-да өзүниң еке-тәк сөвер оглуды. Оглумы сыларлар өйдүп, ол иң соңунда кәрендечилериң янына өз оглуны иберйәр. ⁷Эмма кәрендечилер бири-бирлерине: „Мирасдар шудур! Гелиң, шуны өлдүрелиң, мирас бизе галар“ дийишйәрлер. ⁸Оны тутуп өлдүрйәрлер-де, үзүмчиликден

дашары ташлаярлар. ⁹Инди үзүмчилигиң эси нәме эдер? Ол гелип, бу кәрендечилери өлдүрер-де, үзүмчилиги башгалара берер. ¹⁰Сиз Мукаддес Язгыдакы:

„Уссаларың рет эден дашы, бинядың бурч дашы болды.

¹¹Муны Реб этди,
бу назарымызда тәсин
сайылды“» диен сөзлери
окамадыңызы нәме?

¹²Бу тымсалы өзлерине какдырып айданыны аңан яхуды баштутанлары Исаны тутжак болдулар. Йөне халқдан горкуп, Оны галдырып, өз ёлларына гитдилер.

Рим императорың хакы императора

¹³Исаны гепде тутжак болуп, фарисейлериң ве Хиродесиң тарапдарларының бирнәчесини онуң янына ибердилер. ¹⁴Олар гелип, ондан: «Мугаллым! Биз Сениң догручылдыгыңы, хич киме тарапгөйлик этмейәндигиңи билйәрис, себәби Сен адамларың дережесине бакман, Худайың ёлуны хакыкат билен өвредйәрсиң. Ханы айт, императора салгыт төлемек догрумы я-да догры дәл? Төләлими я-да төләли?» дийип сорадылар. ¹⁵Иса оларың икийүзлүдигини билип: «Мени нәме үчин сынаярсыңыз? Маңа күмүш теңңәни бериң, гөрөйин» дийди. ¹⁶Олар бир теңңе гетирдилер. Иса олардан: «Бу теңңедәки шекил билен язгы кимиңки?» дийип сорады. Олар: «Императорыңкы» дийип жогап бердилер. ¹⁷Иса олара: «Императорыңкыны — императора, Худайыңкыны Худая бериң» дийди. Олар Оңа хайран галдылар.

Дирилиш барада сораг

¹⁸ Өлүмден соң дирилишиң ёкдугыны айдян саддукейлер^a Исаның янына гелип, Оңа шейле сораг бердилер: ¹⁹ «Мугаллым! Муса бизе бир адамың доганы перзентсиз өлүп, ызында аялы галса, доганы онуң аялыны алып, өлен доганының неслини довам этдирмелидир дийип языпдыр. ²⁰ Еди доган барды. Биринжиси бир аяла өйлөнди, йөне ызында несил галдырман өлди. ²¹ Икинжиси хем шол аяла өйлөнди, ол хем ызында несил галдырман өлди. Оларың үчүнжиси хем шейле болды. ²² Едиси-де несил галдырмады. Олардан соң аял хем өлди. ²³ Инди дирилиш гүни бу аял оларың хайсысының аялы болар? Оларың едиси хем оңа өйлөнипди ахырын». ²⁴ Иса олара шейле жогап берди: «Сиз не Мукаддес Язгылары, не-де Худайың гудратыны билийэрсиниз. Ялңышыңызың себэби хем шунда дэлми? ²⁵ Ынсанлар өлүмден дириленде не өйлөнерлер, не-де дурмуша чыкарлар, олар гөклердэки перишделер ялы боларлар. ²⁶ Өлүлериң дирилиши бабатда болса, Мусаның китабындакы янып дуран чалы хакында окамадыңызмы? Худай Муса: „Мен Ыбрайымың, Ысхагың ве Якубың Худайыдырын“ дийди. ²⁷ Ол өлүлериң дэл-де, дирилериң Худайыдыр; сиз гаты ялңышярысыңыз».

Иң важып табшырык

²⁸ Голая гелип, оларың чекишмелерини эшиден

диндарлардан бири Исаның олара жайдар жогап беренини гөрүп, Ондан: «Хайсы табшырык иң важып табшырык?» дийип сорады. ²⁹ Иса: «Иң важып табшырык шудур: Эй, ысрайыл халкы, гулак гой. Худайымыз Реб еке-тэк Ребдир. ³⁰ Худайыңыз Ребби тутуш йүрегиниз ве жаныңыз-тениңиз билен, әхли дүшүнжәңиз хем гүйжүңиз билен сөйүң. ³¹ Икинжиси-де шудур: Якыныңы өзүңи сөйшүң ялы сөй! Булардан улы табшырык болмаз» дийип жогап берди. ³² Ол адам Оңа: «Сениңки догры, эй, Мугаллым! Сен хакыкаты сөзледин. Худай еке-тәкдир, Ондан башгасы ёкдур. ³³ Оны бүтин калбың хем акылың билен ве әхли гүйжүң билен сөймеклик, якыныңы өзүңи сөйшүң ялы сөймеклик якма гурбанлыкларың, бейлеки гурбанлыкларың хеммесинден хас мөхүмдир» дийди. ³⁴ Иса онуң пайхаслы жогап беренини гөрүп: «Сен Худайың Шалыгындан узақда дэлсиң» дийди. Шондан соң Оңа мундан артык сораг бермәге хич ким милт этмеди.

Месих кимиң Оглы?

³⁵ Иса ыбадатханада халка өвредип отырка, олара шейле дийди: «Нәдип диндарлар Месихе Давудың оглы диййәрлер? ³⁶ Dawudың өзи Мукаддес Рухдан ылхам алып, шейле дийипдир:

^{a3:7} *Саддукейлер* — булар айратын бир диндарлар топары. Сөзлүге серет.

„Худай Реббиме ^ашейле сөзледі:
Душманларыңы аягыңың астына
серйәнчәм,

Мениң сагымда отур“.

³⁷ Давудың өзи Месихе Реб диййән
болса, Ол нәхили Давудың
оглы боляр?».

Улы мәхелле Оны хезил эдип
динлейәрди.

Иса икийүзли диндарлары язгаря

³⁸ Иса халка шейле өвүт берди:
«Диндарлардан эгә болуң! Олар
узын дон гейип гезмеги, базарларда
өзлерине салам берилмегини,
³⁹ синагогаларда баш күрсүлери,
мейлислерде төри халаяндырлар.
⁴⁰ Олар дул аялларың өйлерини
талап, гөз үчин узын-узын догалар
окан боляндырлар. Шейле адамлар
иң агыр жеза сезевар боларлар».

Дул аялың садакасы

⁴¹ Иса садака гутусының
гаршысында отурып, оңа пул атян
халкы сынлаярды. Энчеме бай
адамлар гута көп пул атдылар.
⁴² Бир гарып дул аял гелип, гута ики
теңге атды. ⁴³ Иса шәгиртлерини
янына чагырып, олар: «Сизе
догрусыны айдярын, бу гарып дул
аял гута хеммелерден кән пул атды.
⁴⁴ Бейлекилер өзлеринден артаныны
атдылар, йөне бу хатын гарышлығына
гарамаздан, элиндәки әхли черек
пулуны атды» дийди.

13-нжи бап

Иса Месихиң доланып гелмегиниң алааматлары

¹ Иса ыбадатхананың ховлуусындан
чыкканда, шәгиртлериниң бири Оңа:

«Мугаллым! Серет, не ажап дашлар,
не ажап биналар!» дийди. ² Иса оңа:
«Бу бейик биналары гөрйәңми?
Бу ерде даш үстүнде даш галмаз,
хеммеси вейран болар» дийди.

³ Соңра Иса ыбадатхананың
гаршысындагы Зейтун дагында
отырка, Петрус, Якуп, Ёханна ве
Андрея дагы екеликде Ондан: ⁴ «Бизе
айтсана, бу затлар хачан болар?
Бу затларың амала ашяндыгыны
гөркезйән нәхили алаамат болар?»
дийип сорадылар. ⁵ Онсоң Иса олар
шейле дүшүндирмәге башлады: «Эгә
болуң, хич ким сизи алдамасын!
⁶ Көплер Мениң адым билен гелип:
„Мен — Шолдурын“ дийип, энчеме
адамлары алдарлар. ⁷ Сиз уруш
турандыгы ве уруш барадакы
мыш-мышлары эшидениңизде
горкмаң. Булар болмалыдыр, йөне
энтек дүниәниң соңы дәлдир.
⁸ Чүнки миллет миллете, патышалык
патышалыга гаршы чыкар. Айры-айры
ерлерде ер титремелер, ачлыклар
йүзе чыкар. Булар бургуларың
башлангыжыдыр. ⁹ Эмма сиз
өзүңизден хабардар болуң! Адамлар
сизи ерли казыете табшырарлар,
синагогаларда енжерлер. Мен
себәпли сиз хөкүмдарларың,
патышаларың өңүнде дурарсыңыз
ве олар ашянтлык эдерсиңиз. ¹⁰ Хош
Хабар илки билен әхли миллетлере
вагыз эдилмелидир. ¹¹ Сизи туссаг
эдип, казыете табшыранларында,
нәме дийжегиңизи өңүнден гайгы
этмәң, шол пурсатда сизе нәме
берилсе, шоны гепләң. Чүнки
геплейән сиз дәл-де, Мукаддес
Рухдур. ¹² Доган доганыны, ата
чагасыны өлүме табшырар. Чагалар
хем эне-аталарына гаршы чыкып,

^аРеб — Зебурда бу сөз ‘реб’ болуп, патыша йүзлениленде уланылды, бу ерде болса ‘Реб’ Месихе дегишли.

олары өлдүрдөрлөр. ¹³ Мен себәпли хеммелер сизи йигренер, эмма соңуна ченли чыдан халас болар. ¹⁴ Вейранчылык гетирийән йигренжи задың дурмалы дәл ерде дураныны гөрениңизде, гой, Яхудыядакылар даглара гачсын. Хава, Даныел пыгамбериң айданларына догры дүшүнсин. ¹⁵ Үчекдәки адам бир зат алмак үчин ашак дүшүп, өе гирмесин. ¹⁶ Экин мейданындакылар донуны алмак үчин ызына гелмесин. ¹⁷ Ол гүнлерде гөврели аялларың ве чага эмдирийәнлериң дат гүнүне! ¹⁸ Сиз бу вака гышда болмасын дийип дилег әдиң. ¹⁹ Чүнки Ол гүнлерде шейле бир элхенч мушакгатлар болар велин, Худайың ярадан дүнийәсиниң башындан тә шу вагта ченли мунуң ялы зат болан дәлдир, хич хачан болмазам. ²⁰ Реб ол гүнлери гысгалтмадык болса, онда хич ким халас болмазды. Эмма Реб Өз сайланларының хатырасына ол гүнлери гысгалтды. ²¹ Шонда бири сизе: „Ине, Месих бу ерде“ я-да „Анха, ол ерде“ дийсе, ынанмаң. ²² Чүнки галп месихлер ве галп пыгамберлер дөрәп, мүмкин болдугыча сайлананлары-да аздыржак болуп, аламатлардыр гудратлар гөркезәрлер. ²³ Эгә болуң! Мен хемме зады сизе өңүнден айтдым.

²⁴ Эмма шол гүнлерде мушакгатлыклардан соңра, Гүн гаралар, Ай нуруны сачмаз. ²⁵ Йылдызлар гөкден гачар, асман жисимлери лерзана гелер. ²⁶ Шонда Ынсан Оглуның булутларың ичинден бейик гудрат хем шөхрат билен

гелиәнени гөрерлер. ²⁷ Шонда Ол перишделери ёллап, Өз сайланларыны чар тарапдан, ериң ужундан тә гөгүң ужуна ченли йыгнар.

Инжир агажындан алынмалы сапак

²⁸ Инжир агажындан сапак алың: онуң шахалары юмшап, япрак чыкаран махалы томсуң голайландыгыны билйәрсиниң. ²⁹ Шонуң ялы-да, бу затларың боляныны гөрениңизде, Ынсан Оглуның голай гелендигини, гапының агзындадыгыны билйң. ³⁰ Сизе догрусыны айдярын, бу затларың әхлиси болянча, бу несил дүнийәден өтмез. ³¹ Асман билен ер өтер, эмма Мениң сөзлерим асла өтмез.

Билинмейән гүн ве сагат

³² Эмма ол гүни хем сагады хич ким билйән дәлдир, не гөкдәки перишделер, не-де Огул билйәндир, диңе Ата билйәндир. ³³ Хүшгәр болуң, оя болуң! Сиз ол вагтың хачан гелжекдигини билйән дәлсиниң. ³⁴ Бу бир узак ёла чыкан адам ялыдыр. Ол өйүнден чыкып барярка, хызматкәрлерине ыгтыяр берер, хер хайсына бир иш табшырар. Гапыдакы гаравула болса оя болмагы буйрар. ³⁵ Шонуң үчин оя болуң, себәби сиз өй әесиниң агшаммы, яры гижеми, хораз гыгырандамы, гүн догандамы — хачан гелжегини билмейәрсиниң. ³⁶ Ол дуйдансыз гелип, укуда үстүңизи басаймасын. ³⁷ Сизе айдяларымы хеммелере-де айдярын: Оя болуң!»

14-нҗи бап

Исаның башына атыр ыслы ягың гуюлмагы

¹ Песах ве Петир байрамына ики гүн галыпды. Ёлбашчы руханылар, диндарлар Исаны хиле билен тутуп, өлдүрмегиң ёлуны агтарядылар. ² Йөне велин бири-бирлерине: «Байрам гүнлеринде дәл, халк галмагал турзаймасын» дийишйәрдилер. ³ Иса Бейтанияда дери кеселли Симуның өйүнде сачак башында отырка, бир аял агзы япык чүйшеде гымматбаха сап-арасса нарды ягыны алып гелди. Аял чүйшәниң дыкысыны ачып, ягы Онуң башына гуйды. ⁴ Кәбирлери гахарланып, бири-бирлерине: «Нәме үчин бу яг бидерек исрип эдилди? ⁵ Муны бир йыллык газанч пулундан^аhem гыммат сатып, гарыплара пайлап боларды ахыры» дийшип, аяла игендилер. ⁶ Эмма Иса олара: «Начары өз гүнүне гоюң! Нәме үчин оны ынжыдырсыңыз? Ол Мениң үчин ажайып иш этди. ⁷ Гарыплар хемише сизиң яныңыздадыр, олара ислән махалыңыз ягшылык эдип билерсиңиз, эмма Мен хемише яныңызда болмарын. ⁸ Бу аял элинде барыны этди, ол бедениме атыр ыслы яг гуюп, Мени жайламага өңүнден тайярлады. ⁹ Сизе догрусыны айдярын, Хош Хабар дүңйәниң ниресинде вагыз эдилсе, бу аялың эдени-де шол ерде ятланар» дийди.

¹⁰ Соңра Онкилерден Юдас Искарйет диен бири Иса дөнүклик этмек үчин, ёлбашчы руханыларың янына гитди. ¹¹ Олар муны эшидип бегендилер, оңа пул бермәге сөз бердилер. Ол Исаны олара

табшырмак үчин, аматлы пурсат пейләп гезди.

Песах байрамы

¹² Песах гузусының союлян гүни, ягны Петир байрамының илкинжи гүни шәгиртлери Исадан: «Сениң үчин Песах нахарыны ниреде тайярламагымызы ислейәрсиң?» дийип сорадылар. ¹³ Иса шәгиртлериниң икисини ёллап, олара: «Шәхере барың, күйзе билен сув алып барян бир адама саташарсыңыз, шонуң ызына дүшүп гидиң. ¹⁴ Ол нирә барып гирсе, шол өйүң эесине: „Мугаллым шәгиртлерим билен Песах нахарыны иер ялы, Мениң мыхман отагым ниреде дийип сораяр“ дийиң. ¹⁵ Ол хем ёкаркы гатда дүшелги, тайяр гиң бир отагы гөркезер. Шол ерде тайярлык гөрүң» дийди. ¹⁶ Шәгиртлер ёла дүшүп, шәхере гитдилер ве әхли зады Исаның айдышы ялы тапып, Песах нахарыны тайярладылар. ¹⁷ Агшам Иса Онкилер билен биле гелди. ¹⁸ Сачак башында нахар ийип отыркалар, Ол: «Сизе догрусыны айдярын, сизден бири, Мениң билен нахар ийип отуран бириңиз Маңа хайынлык эдер» дийди. ¹⁹ Олар хем тукатланып, ызлы-ызына Ондан: «Мен бир дәлми?» дийип сорамага башладылар. ²⁰ Иса олара: «Ол Онкилерден бири, Мениң билен биле окара чөрек батырып отураның бири. ²¹ Хава, Ынсан Оглы Өзи хақда язылышы ялы жан берер, эмма Ынсан Оглуна хайынлык эдениң халына вай! Ол адам энеден догулмадык болса, онуң үчин хас оңат боларды» дийди. ²² Нахарланып отыркалар, Иса элине чөрек алып шүкүр этди ве оны дөвүп, шәгиртлерине берди-де: «Алың, бу

^абир йыллык газанч пулундан — грекче үч йүз динардан говрак пула.

Мениң беденимдир» дийди. ²³ Онсоң шераплы кәсәни алып, шүкүр эдениңден соң, олар берди, хеммеси ондан ичди. ²⁴ Соңра Иса олар: «Бу Мениң көп адамлар үчин дөкүлен Әхт ганымдыр. ²⁵ Сизе догрусыны айдярын, Худайың Шалыгында тәзесини ичжек гүнүме ченли үзүм шерабыны гайтадан ичмерин» дийди. ²⁶ Олар Худая өвги сеналарыны айданларындан соң, Зейтун дагына чыкдылар.

Петрусың Исадан йүз өвүржекдиги айдылар

²⁷ Иса шәгиртлерине: «Сизиң хеммәниз Менден эл чекерсиңиз, себәби „Чопаны уарын, гоюнлар пытрап гидер“ дийип язылгыдыр. ²⁸ Эмма Мен дириленимден соң, сизден өң Желилә барарын» дийди. ²⁹ Петрус Оңа: «Хеммелер Сенден йүз өвүрсе-де, мен бейле этмерин» дийди. ³⁰ Иса оңа: «Саңа догрусыны айдярын: эдил шу гижә хораз ики гезек гыгырянча, сен Мени танаяндыгыңы үч гезек инкәр эдерсиң» дийди. ³¹ Эмма Петрус жаныгып: «Мен Сениң билен өлмели болсам-да, Сени асла инкәр этмерин» дийди. Шәгиртлеринң хеммеси-де шейле дийдилер.

Гетсемани багында

³² Олар Гетсемани диен бир ере гелдилер. Иса шәгиртлерине: «Мен Худая дилег эдип гелйәнчәм, сиз шу ерде отурың» дийди. ³³ Иса Петрусы, Якубы ве Ёханнаны янына алды. Иса ажы хасрат чекип, гайгыланмага башлады. ³⁴ Олар: «Мениң жаным өлер ялы тукат. Сиз бу ерде галың ве оя болуң» дийди. ³⁵ Иса бираз өңе йөрәнден соң, ере йүзин дүшүп, шу айылганч пурсатың мүмкин болса,

Өзүңден сова гечмегини дилег этди. ³⁶ Ол: «Абба, Атам, Сениң үчин хемме зады башарярсың. Бу хасрат кәсесини Менден сова гечир, йөне Мениң ислегим дәл, Сениң ислегиң амала ашсын» дийди. ³⁷ Иса гайдып геленде, шәгиртлери уклап ятан экенлер. Иса Петруса: «Уклап ятырсыңмы? Бир сагат-да оя болуп билмединми? ³⁸ Оя болуң, сынага дүшмез ялы дилег эдиң. Рух гайратлыдыр, йөне беден эжиздир» дийди. ³⁹ Иса ене гидип, шол өңки сөзлери айдып дилег этди. ⁴⁰ Ызына гайдып геленде, шәгиртлери ене уклап ятан экенлер, себәби оларың гөзлери бүрлүп дурды. Олар Оңа нәме дийжеклерини билмедилер. ⁴¹ Иса үчүнжи гезек гелип, олар: «Сиз хенизем уклап ятырсыңызмы? Дынжыңызы алярсыңызмы? Болды, пурсат гелди, Ынсан Оглы гүнәкәрлериң элине берилйәр. ⁴² Туруң, гиделиң. Анха, Маңа хайынлык эден голайлады» дийди.

Иса тутулар

⁴³ Иса хениз гепләп дурка, Онкилериң бири болан Юдас пейда болды. Онуң янында ёлбашчы руханылар, диндарлар ве яшулулар тарапындан иберилен гылычлы, таяклы бир мэхелле барды. ⁴⁴ Иса хайынлык эден Юдас олар билен: «Мен кими өпсем, Иса Шолдур. Оны тутуң-да, гораг астында алып гидиң» дийип геплешипди. ⁴⁵ Ол геле-гелмәне Исаның янына барды-да: «Халыпа!» дийип, Оны өпди. ⁴⁶ Онсоң адамлар Исаны тутуп, эле салдылар. ⁴⁷ Исаның янында дуранларың бири гылыжыны сырып, баш руханының хызматкәрини уруп, онуң гулагыны кесди. ⁴⁸ Иса олар: «Нәме үчин бир

гозгалыңчының гаршысына чыкан ялы, Мени тутмак үчин гылычлы хем таяклы гелипсиңиз? ⁴⁹Хер гүн ыбадатханада араңызда болуп, сизе өвредйәрдим, шонда Мени тутмандыңыз. Йөне, гой, Мукаддес Язгылар бержай болсун» дийди. ⁵⁰Шонда шәгиртлериң хеммеси Исаны ташлап гачып гитдилер. ⁵¹⁻⁵²Ялаңач беденини япынжа билен өртен бир яш йигит Исаның ызына дүшүп барялды. Эсгерлер оны хем тутдулар, эмма ол япынжасыны ташлап, ялаңач халда олардан гачып гитди.

Иса межлисиң өңүнде

⁵³Исаны баш руханының янына гетирдилер. Әхли ёлбашчы руханылар, яшулулар ве диндарлар ол ере йыгнаныпдылар. ⁵⁴Петрус баш руханының ховлусына ченли гара гөрнүмден Исаның ызына дүшүп гитди. Ол хем сакчылар билен биле ховлуда ода чоюнып отырды. ⁵⁵Ёлбашчы руханылар ве тутуш межлис Иса өлүм жезасыны бермек үчин, Оңа гаршы субутнама агтардылар, йөне тапып билмедилер. ⁵⁶Көплер Оңа гаршы ялан шаятлык берселер-де, оларың шаятлыгы бир чыкмады. ⁵⁷Онсоң кәбирлери туруп, Оңа гаршы ялан шаятлык берип: ⁵⁸«Биз Онуң: „Мен ынсан эли билен салнан шу ыбадатхананы йыкып, үч гүнүң ичинде эл билен салынмадык башга бир ыбадатхана саларын“ диенини эшитдик» дийдилер. ⁵⁹Барыбир, оларың шаятлыклары бир чыкмады. ⁶⁰Соңра баш руханы межлисиң ортасында еринден туруп, Исадан: «Сенде хич хили жогап ёкмы? Бу адамларың Саңа гаршы берйән шаятлыгына нәме диерсиң?» дийип сорады. ⁶¹Иса дымды, хич бир жогап бермеди. Баш руханы

ене Ондан: «Бейик Худайың Оглы — Месих Сенми?» дийип сорады. ⁶²Иса: «Мендирин! Сиз Ынсан Оглуның Гудратыгүйчлиниң сагында отураныны ве гөгүң булутларында гелйәнини гөрерсиңиз» дийди. ⁶³Баш руханы шонда якасыны йыртып: «Бизе мундан башга нәме шаятлык герек? ⁶⁴Онуң Худая дил етиренини өзүңиз эшитдиңиз ахырын. Нәме карара гелйәрсиңиз?» дийип сорады. Оларың бары Исаны өлүм жезасына лайык дийип хөкүм чыкардылар. ⁶⁵Кәбирлери Онуң үстүне түйкүрип башладылар, гөзлерини даңып, Оны юмруклап: «Велилик эт!» дийишйәрдилер. Сакчылар-да Оны араларына алып урдулар.

Петрус Исаны инкәр эдйәр

⁶⁶Петрус ховлының ашак тарапында дурка, баш руханының кенизлеринден бири гелди. ⁶⁷Ол чоюнып отуран Петрус гөрөнде, оңа чиңерилди-де: «Сен хем шол насыралы Иса билендиң» дийди. ⁶⁸Эмма Петрус муны инкәр эдип: «Мен сениң нәме хакда геплейәниңи билемогам, дүшүнемогам» дийди-де, ховлының дашына чыкды. Шол вагт хем хораз гыгырды. ⁶⁹Кениз Петрус гөрөнде, янындакылары: «Бу адам шоларың бири» дийип, ене-де айтды. ⁷⁰Эмма Петрус муны ене-де инкәр этди. Аз салымдан ол ерде дуранлар Петруса ене-де: «Догрудан-да, сенем шоларың бири, себәби сен желилели» дийдилер. ⁷¹Эмма ол ант ичип: «Худай урсун! Сизиң айдын бу адамыңызы мен танамаярын» дийди. ⁷²Эдил шол вагт хораз икинжи гезек гыгырды. Петрус Исаның өзүне: «Хораз ики гезек гыгырянча, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» диен сөзлерини ятлап, мөңүрип аглады.

15-нҗи бап

Иса Пилатусың өңүнде

¹ Ир сәхер билен ёлбашчы руханылар, яшулулар, диндарлар ве тутуш межлис маслахат гечирип, Исаны даңып, Пилатуса табшырдылар. ² Пилатус Исадан: «Сен яхудыларың патышасымы?» дийип сорады. Иса: «Айдышың ялыдыр» дийип жогап берди. ³ Ёлбашчы руханылар Оны көп затларда айышладылар. ⁴ Пилатус ене-де Оңа: «Сен хич хили жогап бержек дәлми? Гөр, нәче затларда Сени айышлаярлар!» дийди. ⁵ Эмма Иса башга хич хили жогап бермеді. Пилатус гең галды.

Иса өлүме хөкүм эдилйәр

⁶ Пилатус хер Песах байрамында халкың хайышы боюнча бир туссагы бошадярды. ⁷ Питнеде адам өлдүрен гозгалаңчылар билен биле туссаг эдилен Бараббас атлы бири барды. ⁸ Халк Пилатусың янына гелип, хемишекиси ялы, өзлери үчин бир туссагы бошатмагыны сорамага башлады. ⁹ Онсоң Пилатус оlara жогап берип: «Сизиң үчин яхудыларың патышасыны бошатмагымы ислейәрсинизми?» дийип сорады. ¹⁰ Ол ёлбашчы руханыларың Исаны гөрипликден табшырандыкларыны билйәрди. ¹¹ Эмма ёлбашчы руханылар Исаның дерегине Бараббасы бошатмагыны талап эдиң дийип, халкы күшгүрдилер. ¹² Пилатус ене олардан: «Онда мен сизиң яхудыларың патышасы диййән адамыңызы нәме эдейин?» дийип сорады. ¹³ Олар болса: «Оны хача чүйле!» дийип гыгырышдылар. ¹⁴ Пилатус олардан: «Нәме үчин? Ол

нәме яманлык этди?» дийип сорады. Эмма олар: «Оны хача чүйле!» дийип, хас бетер гыгырышдылар. ¹⁵ Шонда Пилатус халкы канагатландырмак карарына гелип, Бараббасы бошатды. Исаны болса гамчыладып, хача чүйлемек үчин, эсгерлериң элине берди.

Эсгерлериң Исаны масгаралайшы

¹⁶ Эсгерлер Исаны хөкүмет сарайына элтип, тутуш гошун топарларыны Онуң дашына үйшүрдилер. ¹⁷ Онуң эгнине гырмызы дон, башына тикенден тәч гейдирдилер. ¹⁸ «Яшасын яхудыларың патышасы!» дийип, Оны гызгын гаршылан болдулар. ¹⁹ Башына таяк билен урдулар, үстүне түйкүрдилер, өңүнде дыза чөкүп, Оңа сежде эден болдулар. ²⁰ Оны масгараланларындан соң, гырмызы доны эгнинден чыкардылар-да, Өз эгин-эшигини гейдирип, хача чүйлемәге әкитдилер.

Иса хача чүйленйәр

²¹ Шол вагт киринели Симун атлы бир адам экин мейданындан гелйәрди. Ол Игендер билен Руфусың какасыды. Эсгерлер оны тутуп, Исаның хачыны гөтермәге межбур этдилер. ²² Олар Исаны Голгота (бу «Келлечанак депеси» диймеги аңладяр) диен ере элтдилер. ²³ Онсоң олар Исаның агырыларыны кемелтмек үчин, Оңа мүр гарылан шерап хөдүрледилер, эмма Ол ичмеді. ²⁴ Соңра Оны хача чүйледилер. Киме нәме дүшеркә дийип биже атышып, Онуң эгин-эшигини өзара пайлашдылар. ²⁵ Оны хача чүйләнлеринде, ир сагат докузды. ²⁶ Делесиндәки этмиш язгысында болса: «ЯХУДЫЛАРЫҢ ПАТЫШАСЫ» дийип язылгыды.

²⁷ Иса билен биле ики гаракчыны хем хача чүйледилер. Оларың бири Исаның саг тарапында, бейлекиси чеп тарапындады.^a ²⁹ Гечип барянлар башларыны яйкап, Исаны яңсылаярдылар. Олар: «Пәхей-де велин, Сен ыбадатхананы йыкып, үч гүнде салжақдың-а. ³⁰ Инди хачдан ашак дүш-де, Өзүңи халас эт!» диййәрдилер. ³¹ Ёлбашчы руханылар билен диндарлар-да Исаны хут шунуң ялы масгаралап, бири-бирлерине: «Өзгелери халас этди, эмма Өзүни халас эдип биленок. ³² Ысрайылың Патышасы Месих, гой, хэзириң өзүнде хачдан ашак дүшсүн, биз хем муны гөрүп иман эдели» диййәрдилер. Иса билен хача чүйлененлер-де Оңа сөгйәрдилер.

Исаның өлүми

³³ Гүнортан он икиден өйлән сагат үче ченли тутуш юрды гараңкылык гаплап алды. ³⁴ Өйлән сагат үчде Иса гаты сес билен гыгырып: «Элохи, Элохи! Лема сабактани?» ягны: «Худайым, Худайым! Нәме үчин Мени терк этдиң?» дийди. ³⁵ Ол ерде дуранларың кәбирлери муны эшиденлеринде: «Середин, Ол Ылясы чагыряр» дийдилер. ³⁶ Бир адам ылгап барып, бир сүртежи туршы шераба батырды. Оны бир таягың ужуна дакып, Иса ичиржек болуп узатды-да: «Ханы, гөрелиң! Ыляс гелип, Оны ашак дүшүрермикә?» дийди. ³⁷ Эмма Иса гаты гыгырып жан берди. ³⁸ Шол вагт ыбадатхананың тутусы ёкардан ашаклыгына йыртылып, икә бөлүнди. ³⁹ Исаның гаршысында дуран йүзбашы Онуң шейле жан беренини гөрөнде: «Бу адам, догрудан хем Худайың Оглы

экен» дийди. ⁴⁰ Ол ерде узақдан седишип дуран аяллар хем барды. Магдалалы Мерем, Ёсе билен кичи Якубың эжеси Мерем ве Саломе дагы хем оларың арасындады. ⁴¹ Булар Иса Желиледекә ызына дүшүп, Оңа хызмат эдипдилер. Ол ерде Иса билен Иерусалиме гелен башга-да көп аяллар барды.

Исаның жайланмагы

⁴² Ол гүн Тайярлык гүнүди, ягны Сабадың өң янындакы гүнди. Агшам ⁴³ межлисиң сыланын агзасы, Худайың Шалыгына умыт билен гарашян ариматиялы Юсуп гелди. Ол йүрегине даш баглап, Пилатусың янына барды ве ондан Исаның жеседини диледи. ⁴⁴ Пилатус Исаның эййәм өлендигине гең галды, йүзбашыны чагырып: «Өленине көп вагт болдумы?» дийип сорады. ⁴⁵ Муны йүзбашыдан аныккландан соң, жеседи Юсуба берди. ⁴⁶ Юсуп хем кепенлик мата сатын алды, жеседи ашак дүшүрип, кепене долады-да, гаяда оюлан бир мазарда жайлады. Соңра ол мазарың агзына бир даш тогалап гетирип гойды. ⁴⁷ Магдалалы Мерем билен Ёсәниң эжеси Мерем Исаның ниреде жайланандыгыны гөрдүлер.

16-нҗы бап

Исаның дирилиши

¹ Сабат гүни тамамланансоң, гич өйлән магдалалы Мерем, Якубың эжеси Мерем ве Саломе дагы гидип, Исаның жеседине чалмак үчин якымлы ыслы затлар сатын алдылар. ² Хепдәниң

^a15:27 Кәбир соңкы голязмаларда 28-нҗи аят душ гелйәр: *Шейлелик билен «Ол языктылар билен бир сайылды» диен Мукаддес Язгы берҗай болды.*

илкинжи гүни ²олар гүн доганда, мазарың башына гелдилер. ³Олар бири-бирлерине: «Мазарың агзындан дашы bize ким айрып береркэ?» дийишйәрдилер. ⁴Башларыны галдырып середенлеринде, дашың бир чете тогаланандыгыны гөрдүлөр. Даш гаты улуды. ⁵Мазара гиренлеринде болса, саг тарапта ак лыбас гейнен бир яш йигидиң отурандыгыны гөрүп геңдиргенишдилер. ⁶Ол булара: «Геңдиргенмәң! Сиз хача чүйленен насыралы Исаны гөзлейәрсиниз. Иса дирилди! Ол бу ерде ёк. Ине, Онуң жесединиң гойлан ери. ⁷Инди болса барың-да, Онуң шәгиртлерине ве Петруса: „Иса сизден өң Желилә баряр, Өзүниң сизе айдышы ялы, Оны шол ерде гөрерсиңиз“ дийиң» дийди. ⁸Аяллар мазардан чыкып гачдылар. Олары сандырама хем алжыраңнылык гаплап алыпды. Олар горкуларындан яңа хич киме хич зат айтмадылар.

Иса шәгиртлерине гөрүңйәр

⁹Иса хепдәниң илкинжи гүни ир билен дирилди. Ол илки билен мағдалалы Мереме гөрүнди. Иса онуң ичинден еди арвах-жыны ковуп чыкарыпды. ¹⁰Мерем гидип, муны Иса билен болан, инди болса Оңа яс тутуп, аглашып отуран шәгиртлерине хабар берди. ¹¹Эмма олар Исаның диридигини ве Мереме гөрнөндигини

эшиденлеринде, муңа ынанмадылар. ¹²Шондан соң Иса шәгиртлеринден икисине башга кешпде гөрүнди. Ол икиси оба тарап барярды. ¹³Ол икиси хем ызларына өврүлип, муны бейлекилере хабар бердилер, эмма олар булара-да ынанмадылар. ¹⁴Соңра Иса сачак башында отуран Онбирлериң өзлерине гөрнүп, имансыздыклары, йүреклериниң текепбирдиги үчин олар кәеди. Себәби олар Онуң дирилendigини гөрөн адамлара ынанмандылар.

Иса шәгиртлерини бүтин дүңйә ёллаяр

¹⁵Иса шәгиртлерине шейле дийди: «Бүтин дүңйә айланың-да, Хош Хабары хемме адамлара вагыз эдиң. ¹⁶Иман эдип чүмдүрилен халас болар, йөне иман этмедиге хөкүм эдилер. ¹⁷Шу алааматлар иман эдйәнлериң хемрасы болар: Мениң адым билен арвах-жынлары ковуп чыкарарлар, тәзе диллерде гепләрлер. ¹⁸Эллери билен йылан тутсалар-да, зәхер ичселер-де, олара зепер етмез. Эллерини хассаларың башына гоярлар, олар хем сагалар». ¹⁹Реб Иса олар булары гүррүң беренинден соң, гөге алынды ве Худайың сагында отурды. ²⁰Онсоң шәгиртлер гидип, Хош Хабары хемме ерде вагыз этдилер. Реб олар билен ишләп, амала ашян алааматлар аркалы Өз сөзүни тассыкляярды.^б

^аИлкинжи гүн — бу еврейлериң календары боюнча екшенбе гүнүдир.

^б9-20 аятлар — Бу аятлар кәбир гадымы грекче голязмаларда ёкдур.